

THEOSOFIA

Jaargang 104 nummer 4, augustus 2004
Tweemaandelijks tijdschrift van de
Theosofische Vereniging in Nederland
ISSN 0040-5868

Redactie:

Anne Myrthe Iken,
Elly Kooijman
Els Rijnaker (hoofdred.),

Secretariaat redactie:

Tolstraat 154,
1074 VM Amsterdam

Abonnementen: €16 per jaar
(Nederland en België).
Losse nummers: €3.

Zetwerk: Willy Evelein
Druk: AD-Druk bv / Zeist
Omslag ontwerp:
Richard van Dijk

© 2004

Theosofische Vereniging in
Nederland / Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, foto-
kopie, microfilm, of op andere wijze,
zonder voorafgaande toestemming van
de uitgever.

Inhoud

Is de wetenschap onze beste bondgenoot? Radha Burnier	143
<i>De Geheime Leer</i> D.P. Sabnis	147
Esoterische leringen in de TS Helen Gething	149
Boeddhisme en theosofie: onze stamboom Muriel Daw	156
De pelgrimstocht van de mens Joy Mills	161
Vragen en antwoorden	168
Enkele gedachten over religie op zichzelf Dara Tatray	172
Dialogoog	178
Boek & periodiek	179
Verenigingsnieuws	182
Adressen Theosofische Vereniging	184

De Theosofische Vereniging is niet verantwoordelijk voor
enigerlei mening in dit tijdschrift tot uiting gebracht tenzij
vervat in een officieel document.

The Theosophical Society

De Theosophical Society (waarvan de Theosofische Vereniging in Nederland de Nederlandse afdeling is) is op 17 november 1875 te New York opgericht door H.P. Blavatsky, H.S. Olcott en anderen. Zij heeft haar internationale hoofdkwartier te Adyar, Chennai, India en 49 afdelingen over de gehele wereld.

De Theosophical Society bestaat uit studenten die bij eender welke religie aangesloten kunnen zijn of bij geen enkele. De leden hebben met elkaar gemeen dat ze de drie doeleinden van de vereniging (zie achterkant omslag) onderschrijven, dat ze religieuze tegenstellingen willen oplossen, dat ze mensen van goede wil bijeen willen brengen ongeacht hun religieuze overtuiging en dat zij religieuze waarheden willen bestuderen en de resultaten van die studie met anderen willen delen. Zij zijn niet door een gemeenschappelijk geloof met elkaar verbonden, maar door het gezamenlijk zoeken en streven naar Waarheid. Zij zijn van mening dat Waarheid gevonden kan worden door studie, door reflectie, door zuiverheid van leven en door toegewijd te zijn aan hoge idealen. Zij zien de Waarheid als dat wat de moeite waard is om naar te streven, niet als een dogma opgelegd door een autoriteit. Zij vinden dat een overtuiging het resultaat zou moeten zijn van individuele studie of intuïtie, en niet daaraan vooraf zou moeten gaan, en gebaseerd zou moeten zijn op kennis, niet op aanname. Zij zijn tolerant jegens allen, ook jegens hen die intolerant zijn, niet als een voorrecht om te verlenen, maar omdat ze dat als hun plicht beschouwen. Zij trachten onwetendheid weg te nemen in plaats van deze af te straffen. Zij zien elke religie als een uitdrukking van de Goddelijke Wijsheid. Zij geven er de voorkeur aan religies te bestuderen in plaats van deze te veroordelen, om Goddelijke Wijsheid in praktijk te brengen in plaats van mensen ertoe te bekeren. Zoals Waarheid het doel is, is Vrede het wachtwoord.

Theosofie is de belichaming van waarheden die aan de basis liggen van elke religie en waarop geen enkele godsdienst het alleenrecht kan doen gelden. Theosofie biedt een filosofie die het leven begrijpelijk maakt en die laat zien dat de evolutie geleid wordt door rechtvaardigheid en liefde. Zij geeft de dood haar juiste plek, als een steeds terugkerende gebeurtenis die de poort opent naar een voller en stralender bestaan in een leven dat geen einde heeft. Theosofie geeft de wereld de Wetenschap van de Geest terug, door de mens te leren de Geest te zien als zijn werkelijk zelf en zijn denkvermogen en het lichaam als de dienaren daarvan. Theosofie verheldert de geschriften en leringen van religies door hun verborgen betekenis te ontsluiten, en aldus de juistheid ervan aan het denkvermogen aan te tonen zoals de gegrondheid ervan altijd bewezen is in de ogen van de intuïtie.

Leden van de Theosofische Vereniging bestuderen deze waarheden en theosofen trachten ernaar te leven. Iedereen die bereid is te studeren, tolerant te zijn, naar het hoogste te streven en volhardend te werken is welkom als lid.
Het is aan elk lid zelf om een ware theosoof te worden.

Is de wetenschap onze beste bondgenoot?

– Radha Burnier

In een van de *Mahatma Brieven* wordt gezegd dat de moderne wetenschap onze beste bondgenoot is. Dit zou zo kunnen zijn vanuit twee invalshoeken: hetzij omdat wetenschappelijke ontdekkingen overeenkomsten beginnen te vertonen met wat in de Esoterische Filosofie onderwezen is, of omdat het cultiveren van het wetenschappelijk temperament, hetgeen betekent een onbevooroordeelde houding, vrij van vooroordelen, de grootste hulp zal blijken te zijn bij het ontdekken van de Aloude Wijsheid. Er bestaat geen twijfel dat het doel van de wetenschap, dat gelegen is in het ontdekken van de Waarheid en niet voort te gaan op basis van geloof en autoriteit, ook het doel is van alle zoekers naar spirituele kennis. Maar weinig mensen bekijken de vraag op deze manier. Zij hebben het gevoel dat iedere willekeurige bewering van de kant van moderne wetenschappers die bepaalde theosofische idealen en leringen lijkt te bevestigen, iets is om blij om te zijn. Maar zoals Dr. Edi Billimoria al zegt in enkele van zijn geschriften, de Aloude Wijsheidsleringen staan op zichzelf en hoeven niet te worden geratificeerd door wetenschappelijke ontdekkingen.

Hebben de ontdekkingen van de moderne wetenschap waarlijk bijgedragen aan de vooruitgang van de mensheid? Er zijn ongetwijfeld meer gemakken en er is meer kennis binnen de hedendaagse wereld, maar er is ook wereldwijd meer lijden en strijd. Tot op zekere hoogte brengen ideeën verandering in het menselijk bewustzijn teweeg, maar als zij op het niveau van het lager denkvermogen blijven is de verandering noch radicaal noch blijvend. Alleen die denkbeelden die als achtergrond een universeel standpunt hebben, hetgeen betekent dat zij voortkomen uit het hoger denkvermogen, zijn echt weldadig.

Sommige 'grenswetenschappers' stellen nu het bestaan van bewustzijn als het substraat van alle bestaan, als een oplossing voor irritante vragen zoals hoe subatomaire deeltjes zelfs op grote afstand met elkaar communiceren.

Bestaat er, buiten wat wij denken dat de feitelijke wereld is, een uitgebreid veld van energie en licht waarin alles in potentie aanwezig is? Het buitengewone effect van de waarnemer op het waargenomene, het ineensstorten van een golf tot een deeltje als hij gezien wordt en anders niet enzovoort, zijn misschien te verklaren door het

stellen van een grenzeloos veld dat ten grondslag ligt aan de bekende wereld. Dit komt wel overeen met bepaalde aloude ideeën. De causale wereld, bijvoorbeeld, is het veld waarin de oorzaken van alle gemanifesteerde levensvormen naar men zegt bestaan, maar de effecten manifesteren zich op een ander minder subtiel niveau.

In een recent boek van een journalist, getiteld *The Field*, worden de speculaties besproken van ‘grenswetenschappers’, die genegeerd worden door de wetenschappelijke gemeenschap in het algemeen. Daarin wordt beweerd dat bovengenoemde zee van energie ‘in feite een medium is dat alles opneemt, dat de middelen biedt om alles met alles te laten communiceren.’ Dit lijkt het concept van *akasha* geldigheid te verlenen. Zonder in detail te treden over de onderwerpen die in dit boek aan de orde komen, merken we op dat de verwachting gewekt wordt van een ‘op handen zijnde wetenschappelijke revolutie die het einde aankondigt van het dualisme in iedere betekenis van het woord... daarmee aantoonende dat het hogere collectieve bewustzijn daar buiten wacht’.

Alle religies hebben de noodzaak benadrukt van een ethische basis voor spirituele kennis.

Of deze ideeën uiteindelijk zullen worden goedgekeurd en aanvaard door de wetenschappelijke gemeenschap in het algemeen of niet – de cruciale vraag is wat hun effect is op menselijke wezens vanuit het morele gezichtspunt. Alle religies hebben de noodzaak benadrukt van een ethische basis voor spirituele kennis. Een van de Mahatma’s schreef dat universele broederschap de enige zekere basis is voor universele moraliteit. Hoe we ons gedragen, wat voor soort relatie we hebben, niet alleen met mensen maar met alle rijken van de natuur, hangt af van het feit of wij op enigerlei wijze ervaren en ten diepste overtuigd zijn van de eenheid van bestaan die

weerspiegeld wordt in de praktijk van universele broederschap.

De verbinding tussen enerzijds rechtvaardigheid en anderzijds kennis die weldadig is, is nog niet gelegd door wetenschappers in het algemeen op het gebied van de wetenschap, zelfs niet door briljante wetenschappers. Er wordt gezegd dat het universum overal is samengesteld uit dezelfde elementen. Evenzo beseft men nu dat de DNA-structuur dezelfde is in alle organische vormen. Onderzoek naar het gedrag en de levens van dieren, vooral van primaten en hogere dieren, toont aan dat er niet zo’n groot verschil is tussen hen en mensen als men vroeger dacht. Elke nieuwe ontdekking wordt beschouwd als een bewijs van menselijk vernuft en we feliciteren onszelf ermee. Maar opnieuw dienen we de vraag te stellen: wat zijn de morele implicaties? Kunnen wij doorgaan andere schepselen te mishandelen – ze te vangen, te martelen, hen levenslang in kooien op te sluiten enzovoort – als zij genetisch, emotioneel en zelfs mentaal zo sterk op ons lijken?

Spirituele regeneratie is de schreeuwende behoefte van de mens. Zolang de ‘voortgang’ van de wetenschap er niet toe bijdraagt dat het menselijk gedrag verandert maar in tegendeel juist wedijver, geweld en een materialistische houding stimuleert, is ze geen bondgenoot van de Esoterische Filosofie. Pas wanneer de moderne wetenschap haar ontdekkingen begint te verbinden met het leven als geheel, met de ellende of het geluk van levende wezens, zal zij een ware bondgenoot worden. Intussen kunnen wij natuurlijk niet de waarde ontkennen van de objectieve wetenschappelijke houding in de zoektocht naar Waarheid. We blijven hopen dat de technocraten, als gevolg van nieuwe kennis, niet alleen maar denken hoe fantasistisch het zou zijn om een onuitputtelijke energiebron aan te boren en veel meer ruimtesondes weg te sturen, of toerisme in de ruimte te ontwikkelen, of hoe men ‘remote viewing’ (zg. helder kijken) kan gebruiken om andere mensen te bespioneren; maar dat zij het van het

grootste belang zullen vinden om een humanistische blik op de morele en sociale dilemma's van de moderne maatschappij te werpen en de steeds breder wordende perspectieven van hun onderzoek zullen gebruiken om een psychologische en morele revolutie dichterbij te brengen. Dan zullen de wetenschap en de Aloude Wijsheid samengaan om een nieuwe wereld te scheppen.

Onwetendheid of kennis

Wanneer morele kwesties terzijde geschoven worden door kil denken en zelfzuchtige ideeën, wordt de mensheid niet geholpen om vooruitgang te boeken, in feite wordt haar dan leed berokkend. Betrouwbare rapporten geven bijvoorbeeld aan dat veel kinderen en jongeren over de hele wereld toegang hebben tot pornografie door middel van televisie en internet en dat degenen die deze aanstootgevende programma's produceren geen enkele verantwoordelijkheid aanvaarden, omdat de programma's worden aangeduid met 'alleen voor volwassenen'. Maar aangezien moderne kinderen veel handiger zijn in het bedienen van computers dan hun ouders vinden ze het niet moeilijk hen te slim af te zijn. Als de ouders niet thuis zijn of al naar bed, weten jeugdigen hoe ze met de code moeten omgaan die ervoor bedoeld is de toegang te blokkeren en kunnen ze de verboden programma's bekijken. Een toenevend aantal aanvallen door jongeren op medeleerlingen en gevallen van groepsverkrachting en andere vormen van geweld geven aan dat jonge mensen die opgevoed zijn met seks en obsceniteiten geen scrupules meer hebben. Zij zijn niet in staat te beseffen dat het morele aspect van hun handelingen belangrijk is. Wanneer zij tafereelen zien die geweld en seks op het scherm tonen, proberen zij die uit, net zoals een recept dat op de televisie getoond wordt, in de keuken uitgetoond wordt. De denkbeelden die in hun hoofd geladen worden blokkeren normale gevoelens en een gevoel voor waarden.

J. Krishnamurti benadrukte vaak de futiliteit van mentale kennis die een vorm van

onwetendheid is, tenzij deze vergezeld gaat van wat hij noemde 'inzicht' of waarneming die ongeconditioneerd en vrij is. Het besef van de heiligheid van relaties met alle andere levende wezens is de basis voor ware perceptie. Zonder dat is kennis op zijn best triviaal, op zijn slechtst kwalijk. Als we, zoals voorspeld werd, aannemen dat een grotere spirituele Leraar Krishnamurti gebruikte om een boodschap van belang door te geven aan de hele wereld, dan mogen we hieruit opmaken dat de waarschuwing over kennis voortkwam uit een vooruitziende blik op de problemen waarmee een technologisch rijke maar moreel arme menselijke maatschappij zou worden geconfronteerd. Zelfs in de eerste begintijd van de TS weigerden de Mahatma's door te gaan met het geven van occulte kennis, waarbij zij zeiden dat wat ze wilden een *regeneratieve* praktische Broederschap der Mensheid was. Tegen Sinnett werd gezegd:

'U hebt altijd alleen maar gediscussieerd over het laten varen van het denkbeeld van een universele broederschap, vragen gesteld over het nut ervan en geadviseerd om de TS opnieuw te modelleren naar het beginsel van een academie voor de speciale studie van het occultisme. Dit... zal nooit werken.'

Het is gemakkelijk om het bovenstaande te vergeten, omdat het moeilijk in praktijk te brengen is. Wat is het gemakkelijk te geloven dat men juiste kennis bezit, omdat men kennis vereenzelvigd met conceptueel leren uit boeken, vooral van wat genoemd wordt 'oorspronkelijke' theosofie, afkomstig van bepaalde bronnen. In zo'n benadering schuilt het gevaar van het stellen van een hoogste autoriteit, zelfs van het uitroepen van een ultieme profeet. Sektarisme is het resultaat van zulk geloof. Maar het laatste woord over de theosofie kan nooit door iemand uitgesproken worden, zelfs niet door grote leraren.

Theosofie is een voortdurende, levende wijsheidstraditie en ze is het erfgoed van iedereen die werkelijk het Pad betreedt door zijn denkvermogen en zijn hart te zuiveren.

veren en die de noodzakelijke voorwaarden vervult. Zij staat ter beschikking van allen die hard werken om zuiver en onzelf-zuchtig te worden, of die mensen nu precies weten wat er in bepaalde boeken staat of niet. De levende wijsheid kan niet eindigen bij een bepaald iemand en zal geleerd en ontvangen worden door velen van eeuw tot eeuw. De toets of iemand verlicht is, al is het maar gedeeltelijk, ligt erin of die persoon mededogender en nederiger is, en minder agressief; vriendelijker, toleranter, broederlijker en minder dogmatisch.

Theosofie is wat de wijzen uit de Oepanisjaden *para vidya* (hogere kennis) noemen – kennis die een transformatie teweegbrengt in de richting van zuivere liefde en universele broederschap, die voortkomt uit bewustzijn van de heilige

Tegenwoordigheid in het hart van alle bestaan. Deze regenererende waarneming zal ‘nieuwe instellingen voortbrengen van een oprechte, praktische Broederschap der Mensheid waarin wij allen medewerkers worden van de Natuur, waarin wij allen zullen werken voor het welzijn van de mens *met en door middel van* de hogere *planeetgeesten*.’ De voornaamste functie van de TS is het menselijk bewustzijn te helpen om zich te regenereren door universele liefde, waarbij het zichzelf afficheert als Boeddhist, Hindoe of Christen of als een bestudeerder van HPB, Eckhart of Lao-tzu onbelangrijk is.

Uit: *The Theosophist*, september 2002

Vertaling: A.M.I.

Terwijl de wetenschap de relationele structuur
van het eindeloos gedifferentieerde universum onthult,
verschafft de spiritualiteit ons een blik
op het mysterie van het Zijn,
de uiteindelijke grond van datzelfde universum,
de tijdloze diepte-dimensie van het kosmisch geheel.

Haridas Chaudhuri

Uit: Anna Lemkow, *Het heelheid principe*

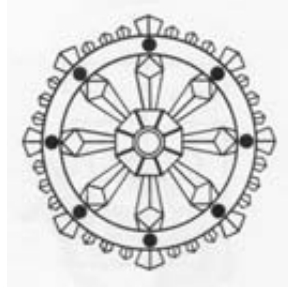
De Geheime Leer

– D.P. Sabnis

De Geheime Leer, in 1888 geschreven door Mevrouw H.P. Blavatsky, zou benoemd moeten worden tot het 'Boek van de Planeet', met het oog op de waardevolle leringen, zowel esoterisch als exoterisch, die erin staan. Deze verhandeling ontvouwt het mysterie van de natuur, het universum en de mens, waarbij het alle wetenschappelijke onderzoeken overtreft.

Dit boek heeft het vermogen om nieuwe filosofen, occultisten en neofieten te genereren en om diegenen te helpen die het spirituele pad willen betreden, dat uiteindelijk leidt tot de 'Bevrijding van de mens'.

D.P. Sabnis, Blavatsky
Lodge, Mumbai, India

De grote wetenschappers van weleer, zoals Einstein, hadden *De Geheime Leer* permanent voor hun neus liggen. Dat is het bewijs van de doeltreffendheid van deze belangrijke verhandeling. De meest recente openbaringen uit de kosmologie en de kwantummechanica benaderen steeds dichter hetgeen in dit boek geschreven staat.

Het doel van dit werk is aan te tonen dat de natuur geen 'gelukkige samenloop van atomen' is; de mens zijn terechte plaats toe te kennen in het schema van het universum; ervoor te zorgen dat de archaische (oude) waarheden die de basis vormen van alle religies niet verloren gaan; de fundamentele eenheid bloot te leggen waaruit zij alle zijn voortgekomen; aan te tonen dat de occulte kant van de natuur nooit gegevenwaard is door de wetenschap van de moderne beschaving.

Mevrouw Blavatsky wilde de wereld laten zien dat er Grote Wezens bestaan, 'Mahatma's', 'Meesters' of 'Oudere Broeders' genaamd, wier kennis en macht die van gewone stervelingen verre overtreft; dat er een weg is die ons tot hen kan leiden.

Aldus is *De Geheime Leer* een alomvattende presentatie van de essentiële leringen van de esoterische filosofie, zowel over 'kosmogenezis' (de theorie over het ontstaan van het heelal) als over anthropogenezis (de oorsprong en de ontwikkelings-

stadia van de mensheid), de oorsprong en de werking van universele wetten in de natuur en in de mens.

Tegenwoordig worstelt ieder mens op aarde tevergeefs met het vinden van vrede en geluk. In plaats daarvan leeft hij voortdurend onder allerlei vormen van spanning, die hem beroven van de kostbare schat van de ware rijkdom – innerlijk vrede. Het diepgaand bestuderen en in de praktijk toepassen van de inhoud van dit belangrijke boek zal de oplossing aanreiken voor alle problemen die de mens heden ten dage confronteren.

Dit boek is de synthese van de wetenschap aller wetenschappen, de religie aller religies en de filosofie aller filosofieën en zodoende rechtvaardigt het de hoogste plaats om het 'Boek van de Planeet' te worden.

De Geheime Leer werd meer geschreven vanuit het Platonische standpunt dan vanuit het Aristotelische en daarom moeten we bij het bestuderen van dit boek een universele zienswijze nastreven.

We kunnen de leringen in dit boek des te beter appreciëren wanneer we onszelf boven het 'kosmische niveau' uittillen en vandaar naar beneden kijken, in plaats van te proberen ze 'van onderaf' te bekijken; dat wil zeggen vanuit het individuele standpunt. De zevenvoudige beginselen worden bijvoorbeeld over het algemeen 'van onderaf' gezien. Aldus wordt het fysiek lichaam als eerste bekeken en worden de andere zes beginselen daarbovenop gelegd.

Hierdoor wordt het moeilijk de betekenis van Atman (het goddelijk zelf van de mens) van onderaf te begrijpen. Als we in plaats daarvan van bovenaf naar beneden kijken, zien we dat Atman een universeel principe is; het heeft zich zelfs verenigd met zijn Oorspronkelijke Bron. De uitstraling ervan gaat door de zes geëmaneerde beginselen, die alle verbonden zijn met het Zelf (Atman). Aldus is de mens, vanuit esoterisch gezichtspunt, een 'zevenbladige mensplant'; geen entiteit die bestaat uit zeven afgescheiden beginselen.

Degenen die ernaar streven hun levensstijl te verhogen van werelds leven tot hoger leven juist in deze incarnatie zullen de leringen in dit boek als bijzonder leerzaam en nuttig ervaren. Na lang oefenen en door voortdurend zonder in de juiste richting te streven zullen de aspiranten neofieten worden en vervolgens dicht bij hun Heilige Meesters komen. De weg erheen is lang en zwaar en vol valkuilen, maar gemakkelijk en vol actie voor degenen die graag uitdagingen in het leven aangaan; en de vruchten van deze lange reis zullen geweldig zijn. De neofiet heeft het potentieel om eerst een 'Chela van zijn Meester' te worden en zal daarna met de zegen van de Grote Meester Inwijding bereiken. Aldus zal hij dan de wereld in het algemeen en zijn Meester in het bijzonder heel behulpzaam zijn. Gelukkig zijn zij die streven naar dit nobele doel.

Vertaling: A.M.I.

Karma houdt in dat innerlijke vrijheid iets is wat verdiend moet worden door onszelf - zij kan ons niet van buitenaf gegeven worden. En we zijn vrij in de mate waarin we acht slaan op de wetten van onze hogere aard, die ons het vermogen tot kiezen verschaft.

Anna Lemkow, Uit: Het heelheid principe

Esoterische leringen in de TS

– Helen Gething

Wat zijn esoterische leringen?
Het *Occult Woordenboek* van G. de Pu-rucker vermeldt: 'De universele esoteri-sche leer is een aggregaat van de fundamentele principes achter iedere grote religie of filosofie. Haar oorsprong wordt gevonden in de mysterieleringen van de grote wezens die de mensheid kwamen onderrichten.' Volgens H.P. Bla-vatsky zijn esoterische leringen feitelijk hetzelfde als theosofie. Wij parafaseren haar woorden: theosofie is niet boeddhisme, hindoeïsme, christendom of jainisme. Zij is de esoterische synthese van alle bekende religies en filosofieën. Zij is de aloude wijsheidsreligie, de esoterische leerstelling die eens bekend was in ieder beschaafd land (zie haar *Collected Writings*, IX, p.218). Niemand kan haar helemaal bezitten. Wij kunnen haar alleen bij benadering begrijpen. De eenheid van alles in het universum omvat en rechtvaardigt ons geloof in het bestaan van een kennis, wetenschappelijk, filoso-fisch, religieus. Deze kennis moet wijsheidsreligie genoemd worden. Hieruit ontstonden alle religies ter wereld, maar elke religie werd in de loop der tijd ver-valst (CW, X, pp.166-7).

Mevrouw Helen Gething was één van de vooraanstaande leden van de Engelse sectie en was voorheen voorzitter van de Londense Theosofische Uitgeverij

Mysterielering

In de Mysteriescholen bestonden esoteri-sche leringen in een universele taal, de taal van symboliek en allegorie. Om de symbo-len en emblemata van de oude religies te begrijpen, moeten de waarheden van de occulte filosofie begrepen worden. Aan-vankelijk waren er geen mysteriën. *Vidya* (kennis) was algemeen gangbaar in de hele Gouden Eeuw (CW, XIV, p.248). Naar-mate er meer mensen op de wereld kwa-men, vertoonde de geïncarneerde geest zwakheden. Zelfzucht werd geboren en begeerten en hartstochten, kennis en macht werden misbruikt tot het noodzake-lijk werd paal en perk te stellen aan het aantal mensen dat *wist*. De waarheid moest versluierd worden om haar te beschermen tegen ontheiliging. Er werden inwijdingen in de mysteriën geïntroduceerd. Dus nadat kennis aanvankelijk universeel was, werd zij beperkt tot de enkeling, tot de ingewij-den. Zij werd esoterisch. De kennis en de taal van symboliek en allegorie zijn esote-risch geweest sinds de ondergang van Atlantis.

De mythe van de Toren van Babel ver-wijst naar die gedwongen geheimhouding. Mensen die zich aan zonden overgaven wa-ren niet meer betrouwbaar genoeg voor

het ontvangen van spirituele kennis. Maar Ingewijden bleven er in ieder land: Tibet was één plaats waar Ingewijden woonden. Mozes begreep het grote gevaar van het meedelen van waarheden aan zelfzuchtige mensen (CW, IV, p.69). De Wijzen uit het Oosten die Jezus kwamen aanbidden, waren 'Adepten in Occulte Wetenschappen' (CW, IV, p.582).

De esoterische leerstellingen van de Grieken, de Hebreërs, de Egyptenaren en de Hindoes stemmen alle overeen. Zowel de Chaldeo-Tibetanen van de trans-Himalaya als de Rishi's van India hadden de echte esoterische leerstelling over de occulte krachten van de Natuur verworven van de goddelijke bewoners van het heilige Eiland, dat nu de Gobiwoestijn vormt. Er loopt een draad die alle aloude filosofische religieuze systemen aan elkaar rijgt. Die verzoent en verklaart ze, terwijl exoterische leerstellingen neigen tot conflicterende standpunten (CW, III).

Geen enkele esoterische leerstelling werd in eenvoudige termen opgeschreven of verklaard. Implicaties en verwijzingen staan verspreid door talloze exoterische geschriften, maar zonder verklaring betekenen ze niets. Veel dingen zouden mondeling verklaard zijn binnen de Mysteryscholen op dezelfde manier als HPB instructie kreeg in Tibet. Volgens haar was echte esoterische literatuur in 1882 nog ontoegankelijk. De echte betekenis van Waarheid was alleen te krijgen door een Ingewijde. Natuurlijke helderziendheid was niet genoeg. Men moest zich trainen voor het discipelschap (CW, VI, p.132-3).

Waarom de TS?

In 1873 werd HPB naar de VS. gestuurd om een groep werkers bijeen te brengen op het psychische vlak. De Meesters wilden dat degenen die met hen samen zouden werken op spirituele niveaus zouden helpen de boodschap van Waarheid te brengen aan de materialistische Westerse wereld, vooral de leringen over de eenheid van de hele schepping.

Toen haar later gevraagd werd waar de recente leringen van de occulte wetenschap werkelijk hun oorsprong hadden, antwoordde HPB:

'Er was een crisis ontstaan waarin het absoluut noodzakelijk was om de Esoterische Leer van de eeuwige cycli binnen bereik te brengen van onze generatie. Zowel in het Westen als in het Oosten was religie lange tijd verstikt geweest onder de stofwolken van Sektarisme en vrijgemaakte Wetenschap... Om de wanorde te bekronen, was de spookwereld van... *kamaloka* losgebarsten in een modderige stroom in tienduizend séanceruimten en had zij zeer misleidende ideeën in het leven geroepen over de situatie van de mens na de dood' (CW, X, p.153).

In 1875 ontving HPB opnieuw opdracht een kern te vormen van een officiële vereniging waarvan de doelstellingen het volgende dienden te bevatten: Universele Broederschap; geen onderscheid tussen rassen, geloofsovertuigingen en sociale posities; de studie van Oosterse filosofieën; verzet tegen materialisme en dogmatiek. Vanwege bovengenoemde crisis moest de nieuwe vereniging de golf materialisme, belangstelling voor spirituele fenomenen en aanbidding van de doden indammen en de wereld tot spiritueel ontwaken brengen. De twee Stichters kregen geen gedetailleerde instructies wat ze moesten doen en hoe ze het moesten doen, maar hun werd wel gezegd wat ze nooit mochten doen. De Stichters moesten zelfzucht tegengaan, dogmatisch geloof en fanatisme bestrijden en het geloof in de onfeilbaarheid van de Meesters of zelfs in hun bestaan, en de Vereniging mocht nooit een kerk of een sekte worden.

Het oorspronkelijke programma van de TS en het inleidende memorandum van de esoterische afdeling.

HPB schreef het volgende aan een Christelijk lid dat gekant was tegen de studie van Oosterse religies:

'Als u een theosoof wilt zijn moet u niet doen wat diegenen om u heen doen die een beroep doen op een God van Waar-

heid en Liefde en dienaren zijn van de duistere Krachten van Macht, Hebzucht en Geluk.’ (OP, p.5)

‘...Het is *alleen esoterische filosofie*, de spirituele en psychische vermenging van de mens met de Natuur die, door fundamentele waarheden te openbaren, dat fel begeerde tussenstadium teweeg kan brengen tussen de twee uitersten van menselijk egoïsme en goddelijk altruïsme en die uiteindelijk kan leiden tot het verlichten van menselijk lijden...’ (p.6)

‘Geloof in de Meesters is nooit tot een geloofsartikel gemaakt in de TS. Maar voor de Stichters zijn de bevelen die zij van hen ontvingen... altijd heilig geweest.’ (p.41)

1875

HPB schreef dat de Theosofische Vereniging, gesticht in 1875, opgericht was op het fundament van elk geheim genootschap (1879, *CW*, II, p.14). Zij zei dat de Vereniging geheim moest blijven. Maar de geheimhouding ging al gauw over nadat HPB en HSO uit Amerika vertrokken en werd alleen opnieuw ingesteld voor leden van de Esoterische School toen deze werd opgericht in 1888. In die tijd kwamen alle leerlingen van HPB, zoals die haar onderwezen waren door haar Meesters. Zij gaf occulte instructie over hoe dit ontdekt kon worden. Veel mensen luisterden omdat zij in contact wilden komen met de Meesters over wie HPB sprak.

1878

HSO stelde een circulaire op voor de informatie van correspondenten in 1878 en becommentarieerde dit in zijn *Oude Dagboekbladen*. Bedenk dat dit over de TS gaat, niet over de ES:

‘Bij het opstellen van de circulaire te New York bedacht ik dat de leden van... de Vereniging op natuurlijke wijze gegroepeerd konden worden in drie afdelingen, te weten, nieuwe leden, nog niet los van wereldse belangen; leerlingen zoals ikzelf, die zich hadden teruggetrokken uit de wereld of gereedstonden dit te doen; en de adepten zelf die, zonder werkelijk lid te

zijn, toch met ons verbonden waren en deelnamen in ons werk als een potentiële werkkraft om spirituele weldaden te bewijzen aan de wereld. Met instemming van HPB omschreef ik deze groepen nader, noemde ze secties, en verdeelde elke daarvan weer in drie graden. Dit gebeurde natuurlijk in de hoop en verwachting dat wij meer praktische leiding zouden krijgen bij het indelen van de verschillende soorten leden dan wij tot dan toe gehad hadden – of sindsdien ontvangen hebben, mag ik daaraan toevoegen.’ (*ODL*, I, pp.399-400 & *CW*, I p.375)

Deze circulaire werd genoemd ‘De Theosofische Vereniging – haar oorsprong, plan en doelstellingen’ (*CW*, I, pp.376-7) en vermeldde onder andere:

‘Aanvankelijk was het een openbare vereniging maar later werd ze georganiseerd volgens principes van geheimhouding, daar de ervaring had geleerd dat deze verandering het verstandigste was. Haar leden zijn verdeeld in drie secties en elke sectie in drie graden. Alle kandidaten voor een actief lidmaatschap moeten eerst aspirant lid worden, in de Derde Graad van de Derde Sectie, en er is geen vaste tijd gespecificeerd waarbinnen het nieuwe Lid kan opklimmen van enige lagere naar een hogere graad; alles hangt af van verdienste. Om toegelaten te worden tot de hoogste graad van de eerste Sectie, moet de theosoof bevrijd zijn van elke neiging naar enige vorm van religie boven enige andere. Hij moet vrij zijn van alle dwingende verplichtingen aan de maatschappij, de politiek en zijn familie. Hij moet klaar zijn om zijn leven te geven, indien nodig, voor het welzijn van de Mensheid en voor een medelid van welk ras, huidskleur of schijnbaar geloof. Hij moet afzien van het gebruik van wijn en van welke benevelende drank dan ook en een leven van strikte kuisheid betrachten. Diegenen die zich nog niet helemaal uit de ban van religieus vooroordeel en andere vormen van egoïsme bevrijd hebben, maar een zekere vooruitgang geboekt hebben in de richting van zelfbeheersing en verlichting horen thuis in de Tweede Sectie. De Derde Sectie kent een proeftijd; de

leden kunnen naar wens de vereniging verlaten, ofschoon de verplichtingen aangegaan bij het lid worden hen voortdurend zullen binden aan *absolute geheimhouding* met betrekking tot alles wat misschien gecommuniceerd was onder beperkende bepalingen...

De Vereniging onderwijst en verwacht dat haar leden persoonlijk voorbeelden zijn van de hoogste morele waarden en religieus streven; om ... de theologie te bestrijden, vooral de Christelijke, die de Voorzitters van de Vereniging beschouwen als bijzonder slecht; om bij Westerse naties de lange tijd verborgen gehouden *feiten* bekend te maken over oosterse religieuze filosofieën, hun ethiek, chronologie, esoterie en symboliek; om zo veel mogelijk de pogingen van missionarissen tegen te gaan om de zogenaamde 'heidenen' te misleiden met betrekking tot de echte oorsprong en dogma's van het Christendom en de praktische effecten van de laatstgenoemde op het publieke en particuliere karakter in zogenaamd beschaafde landen; om kennis van de verheven leringen van dat zuivere esoterische systeem van de archaische periode te verspreiden, die weerspiegeld worden in de oudste Veda's en in de filosofie van Gautama Boeddha, Zoroaster en Confucius; tenslotte en voornamelijk te helpen bij het opzetten van een Broederschap der Mensheid, waarin alle goede en zuivere mensen van ieder ras elkaar zullen erkennen als de gelijke effecten (op deze planeet) van één Ongeschapen, Universele, Oneindige en Eeuwigdurende Oorzaak.'

HPB schreef in 1879: 'Hij die niet bereid is om zijn dierbaarste persoonlijke hoop te offeren aan de eeuwige waarheid kan misschien wel lid worden van de Theosofische Vereniging maar zal nooit lid worden van onze Esoterische Kring.' HPB schreef ook een brief in 1880 die verwees naar de drie secties. De eerste bevatte natuurlijk de Meesters die de TS begonnen waren en een paar andere Adepten die daar belang in stelden. Zij zegt dat zij onbekend zijn gebleven voor de meeste leden. Deze Adepten kiezen zelf uit met wie zij willen

communiceren. Geen van degenen die begunstigd werden in de tweede sectie had het recht om de geheimen van de Occulte Wetenschap te openbaren en voordat zij in contact gebracht konden worden met de Adepten van de eerste sectie, moesten zij een zeer strenge gelofte afleggen dat zij nooit zouden openbaren wat zij geleerd hadden noch de kennis voor zelfzuchtige doeleinden zouden gebruiken. Er waren slechts enkelen die de geheimen van de Mysterielingen vernamen en diegenen hadden niet het recht de waarheid naar buiten te brengen. De erfenis van martelaren en heiligen uit het verleden werd nooit geopenbaard aan oningewijden (*CW*, II, p.501). De hele rest is 'zonneklaar', zoals HPB het formuleert.

Er bestaat een artikel over 'Redenen voor geheimhouding' (*CW*, XIV, pp.47-59) waarin HPB reageert op een suggestie dat de Bewakers van de Geheime Overgeleverde Kennis egoïstisch waren door de schatten van de aloude wijsheid aan de hele wereld te onthouden. Zij zegt dat daar goede redenen voor zijn. De kennis van de goddelijkheid van de mens, en dus zijn vermogen om een beroep te doen op de goddelijke kracht, kan misbruikt worden, net zoals kinderen vertellen over lucifers en explosieven kan leiden tot vernietiging. De mensheid moest voorbereid zijn op de kennis van de aloude wijsheid opdat mensen niet verblind zouden worden door het licht. Maar weinig mensen kunnen de zuivere leerstelling van de esoterie begrijpen en assimileren.

Olcott's jaarrapport – 1880

Zoals aangehaald door Josephine Ransom in *A Short History of the Theosophical Society*, p.152:

'Omdat de Regels melding maken van relaties met de Mahatma's denken veel mensen dat deze grootse mensen zich persoonlijk bezighouden met het besturen van de Society. Ook denken zij dat de President en de Corresponderend Secretaris (vooral deze laatste) een ascetische levenswijze leiden en morele superioriteit uitoefenen. Behalve in buitengewoon

belangrijke crises wordt de administratie van de Society overgelaten aan de erkende functionarissen en zij zijn volledig verantwoordelijk voor alle vergissingen die er gemaakt worden.’

In 1881 werden de doelstellingen van de TS opnieuw opgesteld in ongeveer de vorm die wij tegenwoordig kennen, met de bedoeling Broederschap boven aan de agenda te plaatsen. De Meesters hadden Sinnett verteld: ‘De Chefs willen dat er een Broederschap der Mensheid, een echte Universele Broederschap opgezet wordt.’

Het zaadje zaaien van de EST – 1881

Olcott wilde zijn lezingencircuit niet onderbreken om HPB te helpen met het tijdschrift *The Theosophist*. Een van de Meesters bezocht HPB, sprak met haar en liet een met gouddraad geborduurd hoofdedksel achter. Olcott vermeldde in zijn Dagboek (zie *Oude Dagboekbladen*, II, p.193):

‘Een gevolg van dit bezoek was dat... wij een lange en ernstige bespreking hadden aangaande de stand van zaken, waarvan de uitkomst was, zoals mijn dagboek zegt, dat wij besloten de T.S. te hervormen op een andere grondslag, door meer nadruk te leggen op het denkbeeld van broederschap en het Occultisme op de achtergrond te houden, kortom, daarvoor een geheime afdeling te vormen. Dit was dus het zaad van de E.S. en het begin van het aanvaarden van het denkbeeld der universele broederschap in een meer bepaalde vorm dan tevoren.’

In 1884 suggereerde Subba Row een commissie op te richten met het specifieke doel diepere esoterische studies en training te ontvangen. Het leek alsof de Meesters erin toestemden dat bepaalde chela's materiaal zouden ontvangen door bemiddeling van Subba Row en Damodar, dat dan zou worden doorgegeven aan de Inner Group in de Londense Loge. Josephine Ransom suggereert dat, aangezien er geen verdere informatie is over dit streven, wij moeten aannemen dat dit niets geworden

is, maar in *ODL* (IV, p.63) zegt HSO dat het mislukt is.

Tot 1885 moesten mensen die lid werden van de TS een formulier invullen waarin ze zich verplichtten en moesten deelnemen aan een inwijdingsceremonie – hetgeen aanleiding kon zijn voor misverstand. Dus in 1885 werden de regels en doelstellingen opnieuw herzien, het zich verplichten en de inwijdingsceremonie werden geschrapt, ofschoon tekens en wachtwoorden nog enige tijd gebruikt werden.

In 1883 had A.P. Sinnett *Esoteric Buddhism* uitgegeven, gebaseerd op informatie in de brieven die hij ontvangen had van de twee Meesters. Sinnett had een overdreven bewondering voor de wetenschap van zijn tijd en lijkt de leringen van de Meesters te hebben gematerialiseerd. Wetenschappelijke theorieën uit de tachtiger jaren van de negentiende eeuw waren te materialistisch om in overeenstemming te zijn met esoterisch Boeddhisme. Volgens HPB was zijn werk een ‘betrouwbare weergave’ van de leringen, maar de speculaties van de auteur zelf zouden aan kritiek onderhevig kunnen zijn.

De Society verkondigde niet langer openlijk aan de wereld dat zij geleid werd door de Meesters. In 1884-1885 verscheen het rapport van de Society for Psychical Research. Olcott had zich de woede van HPB op de hals gehaald door de onderzoekers te trachten te overtuigen van de realiteit van de Meesters, dus dekte hij de Meesters af en HPB had het gevoel dat dit de levenskracht ontnam aan de TS. Dus wilde zij graag de tweede sectie nieuw leven inblazen.

HPB had de behoefte om kleine groepen leden te onderwijzen in de Occulte Filosofie. Zij vond dat de mensheid gered moest worden van het verdrinken in een zee van onwetendheid. Er waren een paar kleine groepen in Europa die esoterische leringen en occulte training kregen van HPB en Sinnett. Deze ervoeren zowel succes als mislukking. In mei 1887 schreef Judge aan HPB uit Amerika dat leden in de V.S. chela's wilden worden en dat velen ernaar verlangden de doelstellingen van de Geze-

gende Meesters te dienen. Hij vroeg toestemming om een groep op te starten in Amerika. HPB liet hem begaan.

Dit verontrustte Olcott, die zich het mislukken van de Adyargroep in 1884 herinnerde en hij wilde niet verantwoordelijk gesteld worden voor andere groepen. Maar hij ontving een brief van de Meester KH (Brief 19 van de 1^e reeks *Brieven van de Meesters van Wijsheid*, pp.59): ‘Teneinde u in uw tegenwoordige verwarring te helpen: HPB heeft zo goed als niets te maken met de administratieve bijzonderheden en moet daar geheel vrij van gehouden worden, voorzover haar krachtige natuur kan worden beheerst. *Maar dit moet u aan allen zeggen: met occulte zaken heeft zij alles te maken.* Wij hebben haar *niet* verlaten. Zij is niet aan chela’s overgelaten. Zij is *onze rechtstreekse tussenpersoon*. Ik waarschuw u dat gij uw intuïtieve loyaliteit jegens haar niet laat verduisteren door uw verdinkingen en uw wrevel over ‘haar vele dwaasheden’. Bij het in orde brengen van deze Europese aangelegenheden zult gij twee dingen in het oog moeten houden, het ui-

terlijke en administratieve, en het innerlijke en psychische. Houd het eerste onder het beheer van uzelf en van uw meest verstandige medeleden gezamenlijk; *laat het laatste aan haar over*. Het wordt aan u overgelaten om de praktische bijzonderheden met uw gewone vindingrijkheid uit te denken. Draag echter zorg, zeg ik u, om, wanneer ingrijpen van haar zijde in praktische aangelegenheden in hoger beroep voor u wordt gebracht, goed onderscheid aan te brengen tussen dat wat slechts exoterisch is in oorzaak en gevolgen, en datgene wat weliswaar zijn aanvang heeft in het zakelijke, maar de neiging heeft om gevolgen te verwekken op het geestelijk gebied. Over de eerste zaken kunt gij het beste oordelen, over de laatste zij.’

EST 1888

Toen HSO de formatie aankondigde van de Esoterische Sectie van de TS op 9 oktober 1888, drukte HPB de proclamatie af in *Lucifer*, voorafgegaan door de volgende woorden (*OP/PM*, p.xiii):

‘Vanwege het feit dat een groot aantal leden van de Society de noodzaak gevoelde voor de oprichting van een groep Esoterische studenten, die georganiseerd moet worden volgens de *oorspronkelijke richtlijnen*, opgesteld door de *echte* Stichters [zij bedoelt Meesters] van de TS, is de volgende opdracht uitgevaardigd door de President-Stichter:

Londen, 9 oktober 1888

DE ESOTERISCHE SECTIE VAN DE THEOSOPHICAL SOCIETY

I. Om de esoterische belangen van de Theosophical Society te behartigen door middel van een diepere studie van esoterische filosofie, wordt hierbij een organisatie opgericht met de naam ‘Esoterische Sectie van de Theosophical Society’.

II. De inrichting en het bestuur hiervan is opgedragen aan het hoofd, mevrouw H.P. Blavatsky. Zij is als enige verantwoording schuldig aangaande de resultaten aan de leden. De sectie heeft geen officiële en organisatorische banden met de exoterische Society behalve in de persoon van de President-Stichter.

III. Zij die tot deze sectie willen toetreden en die bereid zijn zich aan de reglementen te houden, kunnen contact opnemen met het hoofd, mevrouw H.P. Blavatsky, 17 Lansdowne Road, Holland Park, Londen W.

(W.g.)H.S.Olcott
President

mede-ondergetekende:
H.P.Blavatsky
Corresponderend secretaris

In 1886 had HPB een artikel geschreven dat pas in 1924 werd uitgegeven, toen het de titel kreeg 'The Original Programme of the TS' (zie boven). Het is een soort Magna Charta voor theosofen (*OP*, p.1). Maar pas in 1888 werd de Esoterische Sectie van de TS officieel opgericht, in opdracht van de President-Stichter, Olcott. Het moest onder de eenhoofdige leiding staan van HPB als Hoofd en het mocht geen officiële verbinding hebben met de TS.

Het is interessant te lezen wat Olcott te zeggen had over de ES in 1890 (*CW*, I, p. 515):

'De Esoterische Sectie werd in het leven geroepen door mevrouw Blavatsky en met mijn instemming, om al onze collega's die graag de Esoterische filosofie wilden bestuderen onder leiding van mevrouw Blavatsky, onder de gemeenschappelijke noemer van student te brengen. Er hebben zich al bijna 1000 personen, verspreid over de wereld, op haar lijst aangemeld. Zij is de Voorzitter van die Sectie... en de enige directeur; de leerlingen krijgen alle resultaten alleen van haar. Nadat ik een jaar lang de resultaten bekeken heb en geconstateerd heb dat men bijzonder tevreden was met haar leringen, heb ik er vorige zomer, toen ik in Londen was, mee ingestemd haar tussenpersoon te worden voor de Aziatische landen, om documenten en correspondentie door te sturen. Dit is mijn enige connectie met de Sectie, en dan nog in mijn particuliere, niet in mijn publieke hoedanigheid. De Society is volkomen neutraal in al zulke aangelegenheden.'

Na 1888

HPB schreef in een open brief in 1890 waarom zij niet zou terugkeren naar

Adyar. Onder andere gaf zij in deze brief aan dat zij van plan was de rest van haar leven te wijden aan de EST en aan het onderrichten van diegenen die in de Meesters geloofden en die bereid waren voor de theosofie te werken zoals de Meesters haar bedoelen en voor de TS met de bedoelingen waartoe deze oorspronkelijk gesticht was.

Zij kon haar leringen alleen geven aan diegenen die loyaal bleven aan hun Gelofte. Zij zei verder dat de Gelofte niet aan haar persoonlijk was, maar aan het Hoger Zelf van het lid en aan het Mahatma-aspect van de Meesters. Zij had geen controle over gewone TS-leden maar kon EST-leden eruit zetten die niet langer loyaal waren aan de Gelofte.

In augustus 1890 schreven Annie Besant en G.R.S. Mead onder leiding van HPB een brief aan een aantal ES-leden, waarbij zij werden uitgenodigd lid te worden van een nieuw opgerichte Inner Group. AB werd pas lid van de TS in 1889, dus zij was geen ES-lid vanaf het begin (zie Spierenburg, *Inner Group Teachings*, p.10).

Een vroege versie van de Gelofte werd openlijk gepubliceerd in *Lucifer* in september 1888, voorafgaande aan de officiële oprichting van de EST, en geschreven door 'Iemand die de Gelofte heeft afgelegd'. Men denkt wel dat dit Archibald Keightley was. Het doel van het publiceren hiervan was de aandacht van leden te vestigen op de ernst van wat samenhang met het afleggen van de Gelofte en ervoor te zorgen dat niemand dit ondertekende die er niet serieus in geïnteresseerd was, niet alleen om te werken voor theosofie, maar om zichzelf te leren kennen (*CW*, XII, pp.506-11).

Uit: *The Theosophist*, mei 2003
Vertaling: A.M.I.

Boeddhisme en theosofie: onze stamboom

– Muriel Daw

Bij het definiëren van het woord theosofie vermeldt de Oxford Dictionary dat 'het soms esoterisch Boeddhisme genoemd wordt'; en dit was inderdaad de lering die ontvangen werd door mevrouw Blavatsky van haar Meesters. In de Inleiding van *De Geheime Leer* wijst mevrouw Blavatsky er heel duidelijk op dat esoterisch Boeddhisme niet verward moet worden met het religieuze systeem van ethiek dat gepredikt werd door de Heer Gautama (*The Secret Doctrine*, vol. I, Inleiding, p.xviii, uitgave 1978). Zij hield zich alleen bezig met innerlijke leringen.

Mevrouw Muriel Daw, voormalig redacteur van het Boeddhistische tijdschrift *The Middle Way*, heeft gedurende vele jaren de Boeddhistische leringen bestudeerd.

In het esoterisch Boeddhisme is de essentie van Boeddha, soms genoemd de Adi-Boeddha of de Dhyana Chohan, de essentie die ligt achter het hele universum. Er bestaat een constante, inherente wens om een evolutie te ontwikkelen, een groter en breder bewustzijn. Af en toe wordt er tijdens de lange millennia een grote ziel, een mahatma, geboren die een tastbare belichaming vormt van deze doelstelling. In onze tijd was dat Prins Gautama, die 2500 jaar geleden geboren werd. Zijn leringen zullen ons blijven helpen in dit huidige tijdsgewricht, en voor zover wij een groter bewustzijn kunnen ontwikkelen, kunnen wij zelf meehelpen in het grote werk.

Wat is nu een Boeddhist?

Een Boeddhist neemt zijn toevlucht tot drie dingen en neemt vijf Voorschriften (ook wel bekend als Pancha Sila of Pansil) op zich; zolang iemand zich houdt aan de drie Toevluchten en de vijf Voorschriften, is hij een Boeddhist. Hij kan ook nog tot enige andere godsdienst behoren, dat doet er niet toe, maar hij moet de drie Toevluchten aannemen en hij moet trachten zich aan de Voorschriften te houden.

Op de muur van een Boeddhistische tempel in Ceylon, nu Sri Lanka, heeft Kolonel Olcott eens geschreven:

‘Dit is het bewijs dat op 19 mei 1880 de Stichters van de Theosophical Society, mevrouw H.P. Blavatsky en ikzelf, voor het eerst de Pancha Sila aangenomen hebben te Vijayananda Vihara van Akmamana Dhammarama Thera’.

Het aannemen van Pancha Sila (of de vijf Voorschriften) betekent dat zij deelnamen aan een openbare ceremonie en driemaal in de Pali-taal het volgende hebben voorgedragen:

‘Ik neem de Boeddha als toeverlaat.

Ik neem de Dharma als toeverlaat.

Ik neem de Sangha als toeverlaat.

Ik neem de regel op me van het trainen in onschadelijkheid.

Ik neem de regel op me van het trainen van niet nemen wat niet gegeven wordt.

Ik neem de regel op me van het trainen van zuiverheid van het lichaam,

Ik neem de regel op me van het trainen van zuiverheid van spreken.

Ik neem de regel op me van het trainen van zuiverheid van denken.’

Toevlucht, in dit voorbeeld, betekent een plaats van veiligheid of zekerheid in uw hart. De namen van de drie Toeverlaten zijn: Boeddha, Dharma en Sangha.

Ik neem mijn toevlucht tot de Boeddha

Boeddha is een titel die betekent: hij die Volledig Ontwaakt is, of hij die Volledig Verlicht is. Maar wanneer wij de eerste Toeverlaat nemen, betekent Boeddha niet alleen Gautama de historische Boeddha, maar het hele proces van verlichting, en het feit dat er Boeddha-Natuur is in ieder levend wezen.

Ik neem mijn toevlucht tot het Dharma

Dharma is zowel de totaliteit van de natuurlijke Wet van het Universum, als de individuele Wet die ieder levend wezen daarbinnen bestuurt. De leringen van de Boeddha helpen ons dit te begrijpen.

Ik neem mijn toevlucht tot de Sangha

Sangha heeft twee betekenissen. Voor exoterische scholen is het de familie der monniken die hun hele leven besteden met het praktiseren en onderrichten van Dharma; maar voor de volgelingen van esoterische scholen is het de kern of familie van toegewijden die de Weg der Verlichting volgen. Het omvat allen die het Pad volgen: archetypisch en menselijk, monnik en leek.

Naar Boeddha, Dharma en Sangha wordt vaak verwezen als de Drie Juwelen, en er staat een speciaal symbool hiervoor – drie Juwelen, omgeven door de vlammen der verlichting:

Wij zien dat deze drie Toevluchten, of Juwelen, opvallende gelijkenis vertonen met de drie Doelstellingen van de Theosofische Vereniging – maar in omgekeerde volgorde.

De ‘kern van Universele Broederschap der Mensheid’ lijkt op de Sangha – de kern of familie van toegewijden die de weg naar verlichting volgen.

‘Studie van Vergelijkende Godsdienst, Wijsbegeerte en Wetenschap’ is in feite de studie van Dharma.

‘Het onderzoeken van de vermogens die in de mens latent aanwezig zijn’ is hetzelfde als in zichzelf zoeken naar de kracht van het ware Zelf en zijn verlichting.

Op deze wijze zijn de drie Toevluchten van een Boeddhist als de drie Doelstellingen van een theosoof.

Als u met uw hele hart uw best doet om de drie doelstellingen te volbrengen, bent u in feite theosoof, of u nu lid wordt van een Vereniging of niet. Als u met uw hele hart uw best doet om de drie Toevluchten

te volgen, bent u in feite een Boeddhist, of u nu officieel tot die religie behoort of niet. Noch in het Boeddhisme, noch in de Theosofie bestaat er een enkel dogma. Wij kunnen Boeddhist zijn en Christen tegelijkertijd, of welke andere combinatie dan ook.

Laten wij eens over de vijf Voorschriften denken, Pancha Sila, of Pansil, die onze stichters aangenomen hebben. Dit zijn voorschriften, geen geboden – men traint zichzelf.

Ten eerste: Ik neem de regel aan van het trainen van onschadelijkheid.

Oorspronkelijk aanvaardt men dit als niet doden. Dit sluit natuurlijk elke mogelijkheid van een kruistocht of een jihad uit. Oorlogen worden niet gevoerd uit naam van de Boeddha.

Maar naarmate wij verder gaan met onszelf te trainen en met denken over onschadelijkheid... schuldeloosheid... begint het tamelijk kleine handelingen te omvatten – zoals de deur zachtjes dicht doen. Vanzelfsprekend houdt het ook in: geen schade toebrengen aan de planeet. Het omvat ook geen schade toebrengen aan zichzelf: ik ben noch belangrijker noch minder belangrijk dan iemand anders en ik moet precies zo behandeld worden.

Het volgende Voorschrift is: Ik neem de regel aan van het trainen in het niet nemen wat niet gegeven wordt.

Dit is NIET het equivalent van ‘gij zult niet stelen’. Denk er eens even over.

De overige drie Voorschriften gaan over zuivering van het lichaam, van het spreken en van het denkvermogen.

Zuiverheid van het lichaam

Bedenk dat er geen lijst is van ‘gij zult niet’. Er is geen God die over mijn schouder kijkt. Ik moet mijn eigen karmische verantwoordelijkheid aanvaarden voor alle handelingen van mijn lichaam, seksueel of anderszins en mijzelf trainen in de zuiverheid ervan.

Zuiverheid van het spreken

Dit is bijzonder veelzeggend. Hier is een persoonlijk voorbeeld: ik nam vrijwillig een bepaalde termijn in acht waarin ik aan dit voorschrift zou werken. Ik zou proberen mijzelf te observeren als ik sprak (en ik praat nogal veel!). Ik zou proberen alleen dingen te zeggen die WAAR, VRIENDELIJK en HELPEND waren; of anders mijn mond te houden. Geloof me, ik was behoorlijk stil tegen het einde van de eerste week. De meeste dingen die ik zei waren waar (tenminste dat dacht ik). Sommige dingen waren helpend en vrij veel dingen waren vriendelijk (al was het maar een vriendelijk contact zoals ‘Goedemorgen’). Maar als ik eerlijk keek – waren er maar erg weinig dingen echt de moeite van het zeggen waard: WAAR, VRIENDELIJK en HELPEND. Tegen het eind van de tweede week trad ik terug als ‘Borough Councillor’ (zoiets als wijkraadvrouw) en trok mij terug uit de politiek. Iets praktiseren is niet hetzelfde als lezingen bijwonen of boeken lezen; het verandert je leven.

Vervolgens: Zuiverheid van het denkvermogen

Vanzelfsprekend moet ik mij onthouden van enig gebruik van drank of verdovende middelen. Maar hoeveel verder moet dit gaan? Is het toegestaan om een detectiveverhaal te lezen ter ontspanning voor het slapen gaan, of ben ik dan eigenlijk mijn denkvermogen aan het verdoven met nodeloze gedachten? Er is geen vastgestelde regel – ik moet mijn eigen voorschriften bewaken.

Wij moeten altijd voor ogen houden dat mevrouw Blavatsky en kolonel Olcott deze vijf Voorschriften aanvaard hebben, dus die moeten goed zijn voor ons allemaal.

Wist u dat theosofen een directe lijn van hun spirituele leraren kunnen aanwijzen tot de Boeddha?

Sommige mensen steken veel tijd in het naspeuren van hun voorouders en stellen een stamboom op. Zij willen alles weten van hun eigen vlees en bloed en waar hun genen vandaan komen. Het is belangrijker dat wij alles weten over onze spirituele

voorouders en waar onze flitsen van inzicht vandaan komen.

De Aloude Wijsheid, waaruit alle religies voortkomen, werd aan ons doorgegeven door de Meesters. Maar geen enkele waarheid kan in zijn absolute vorm worden overgebracht; deze moet ingekleed zijn op een manier die past bij het begrip van de mensen van die bepaalde tijd en plaats. Er zijn eeuwenlang esoterische scholen geweest in alle gebieden van de wereld. Jammer genoeg bestaan vele ervan niet meer – vermoedelijk die scholen die niet geschikt waren om te overleven – omdat ze, hoe nuttig ook in hun eigen context, te beperkt waren voor hun specifieke tijd en cultuur. De moderne versies hiervan (Druïden, Wicca, Rozenkruisers, enz.) zijn maakwerk en missen een levende relatie met de bron. Wij theosofen zijn bijzonder bevoorrecht dat wij rechtstreekse levende Dharma-relaties hebben die meer dan 2500 jaar teruggaan.

De Boeddha leefde gedurende 80 jaar, hetgeen lang genoeg was om vele leerlingen op te leiden. Terwijl de leringen zich verbreidden naar vele verschillende volkeren, vond ieder van hen natuurlijk bepaalde delen van het dharma nuttiger dan andere en rond 250 jaar na de Boeddha bestonden er 18 verschillende Scholen. Sommige hiervan waren Hinayana, of Vroeg Boeddhisme. Eén ervan – de Theravada, of Weg van de Ouderen – bloeit nog steeds in Zuid Oost Azië en heeft kloosters in vele delen van Europa en Amerika. Gedurende 25 eeuwen hebben miljoenen mensen vertrouwd op deze lering als basis voor hun dagelijks leven. Dit is de Wijsheidstraditie. De Weg van de Arhat – Hij die vrede vindt door Wijsheid.

Kijkt u eens naar het Stamboomdiagram hieronder. De linker kolom, die eindigt met de exoterische school van Theravada, is waar onze Stichters de Toevluchten aanvaardden.

Tot nu toe hebben we het gehad over de fundamentele Boeddhistische leringen die als waar gelden in alle Scholen; maar DE ESOTERISCHE LERING volgt deze exoterische Boeddhistische scholen niet,

waarin gevorderde training alleen aan monniken gegeven wordt. Bekijk u eens het volgende voorbeeld:

Tijdens het leven van de Boeddha hadden de monniken zich gespecialiseerd in verschillende aspecten van de leringen. Twee van hen waren Ananda en Mahakasyapa. Ananda was de voornaamste helper van de Boeddha, daarom was hij altijd aanwezig. Hij hoorde elke openbare preek en alle adviezen die aan individuele mensen gegeven werden. Hij luisterde met zo'n eerbied dat hij ieder woord onthield van de vele leringen die gegeven werden. Hij kon ze zo goed navertellen, dat na de dood van de Boeddha zijn woorden doorgegeven konden worden totdat ze opgeschreven werden, ongeveer 400 jaar later. Deze Geschriften zijn de fundamentele referentie van alle Theravada leringen. 'DE LERINGEN VAN DE OUDEREN', wier volgelingen de leerstellingen van de Geschriften oprecht navolgen. De andere monnik, Mahakasyapa, was volkomen anders. Natuurlijk had hij ook heel veel van de leringen van de Boeddha aangehoord; maar op een dag hield de Boeddha alleen maar een lotusbloem in de hoogte, in plaats van een preek met woorden te houden. Terwijl de verwarde monniken in stilte bijeen zaten, glimlachte Mahakasyapa. De Boeddha sprak, 'Ah, u hebt het begrepen.'

Dit was het begin van de Esoterische Scholen, waarin de leringen gegeven werden zonder woorden, rechtstreeks van hart tot hart.

Hiervoor moet u kijken naar de rechterkant van het diagram. Hier staan de Esoterische Scholen – die van het Hart. U kunt de vetgedrukte lijn volgen – recht vanaf de Boeddha, door Mahayana, Esoterisch, dan de Tibetaanse Scholen, Nyingmapa (met een zijwaartse uitloper naar de 'gevreesde Dugpa's'), dan Gelugpa. Het hoofd van deze School is altijd de Dalai Lama. Het gaat door, helemaal tot de Meesters, die geïnteresseerd waren in onze Vereniging en mevrouw Blavatsky. En nu staan wij hier, vandaag de dag, de erfgenamen van de Esoterische Boeddhistische Scholen.

ONZE STAMBOOM

Leringen van Gautama Boeddha

Ongeveer 1000 jaar na de Boeddha vielen de Witte Hunnen India binnen vanuit het noordwesten. Zij doorsneden India in een brede baan, en hierdoor werden de Leringen verdeeld in twee hoofdscholen.

|

HINAYANA – Zuidelijke Scholen

[Sri Lanka, Birma, Thailand,
Cambodja]

Wijsheid

‘Leer van het oog’

Alleen voor monniken

Alle geschriften alleen in Pali

|

|

MAHAYANA – Noordelijke Scholen

[Tibet, Mantsjoerije, China, Korea, Japan]

Compassie

‘Leer van het hart’

Voor monniken, nonnen, lekenbroeders
en lekenzusters.

Geschriften in het Sanskriet

en plaatselijke talen

EXOTERISCH

De weg van de ARHAT

[Hij die vrede vindt door Wijsheid]

|

EXOTERISCH

De Weg van de
ZUIVERE LAND-
TOEGEWIJDE

[Hij die vrede vindt
door Devotie]

ESOTERISCH

De Weg van de BODHISATTVA
Tibetaans, Shingon; Tendai & Zen
Scholen

Theravada

De enige overgebleven school
van deze lijn

Niet-Boeddhistisch in Tibet

Nyingmapa ↔ *Aboriginal Bön*
Rode Hoed *Sjamanen = ‘Dugpa’s’*

Gelugpa

Gele Hoed
Hervormd van
Bön-Invloed
*Dalai Lama’s en
Panchen
(of Tashi) Lama’s
Meester Koethoemi
Meester Morya
Mevrouw Blavatsky
(1831-1891)*

Kargyupa

Zwarte Hoed
Gedeeltelijk
hervormd

Sakyapa

verv. Rode Hoed

Uit: *The Theosophist*, december 2002
Vertaling: A.M.I.

De pelgrimstocht van de mens

Zoektocht naar Innerlijke Transformatie

– Joy Mills

De kernleer van de esoterische filosofie erkent geen voorrechten of bijzondere gaven van de mens, behalve die zijn eigen Ego heeft verkregen door persoonlijke inspanning en verdienste gedurende een lange reeks van zielsverhuizingen en reïncarnaties.

De Geheime Leer, deel I, blz.17

Joy Mills is vice-voorzitter van de Internationale Theosofische Vereniging geweest en voorzitter van de Amerikaanse en Australische afdeling van de Theosofische Vereniging. Zij heeft de wereld rondgereisd om lezingen te houden en zij heeft veel artikelen en boeken geschreven.

Door de Boeddhisten wordt gezegd dat het verwerven van het leven in een menselijk lichaam het grootste voorrecht is. Hetzelfde denkbeeld is uiteengezet door Śri Śankarāchārya in zijn klassieke werk over Vedānta, *Viveka Chudāmani*, veelal vertaald als ‘Het Kroonjuweel van Wijsheid’.

Aldaar wordt gezegd: ‘Onder bewuste wezens is de geboorte als mens moeilijk te verwerven...’ (Chatterji, Mohini M, *Viveka Chudāmani*, vers 2). Maar wat kan er precies bedoeld zijn met dergelijke beweringen? Wat betekent het mens te zijn? In de laatste jaren is veel geschreven over de ontmenselijking van ons mens-zijn, veroorzaakt door de technische methoden die we in leven hebben geroepen; er gaan veel stemmen in protest tegen een opvatting die ons indeelt als dier, ofschoon superieur, of als machine, hoe vernuftig die ook functioneert. In werkelijkheid hangt veel af van hoe we onszelf en ons mens-zijn definiëren.

De Joodse theoloog Dr. Abraham J. Heschel verklaarde ooit: ‘Elke generatie heeft een bij haar passende omschrijving van de mens.’ (*Who is Man?*, 1965, blz. 23).

Hij zei verder: 'Het is kenmerkend voor de innerlijke toestand van de hedendaagse mens dat de voor de hand liggende manier om zichzelf te identificeren is om zichzelf te beschouwen als een machine (ibidem, blz. 23-24). We kunnen eraan toevoegen, 'een machine met onderling verwisselbare onderdelen'. Ons eigentijdse dilemma is gelegen in het feit dat we gewoonlijk onze definitie formuleren in bewoordingen van *wat* we zijn dan *wie* we zijn. 'Wat we zijn' plaatst ons in de categorie der dingen, maar mens-zijn is in werkelijkheid een proces waarin we voortdurend betrokken zijn. Het is een reis naar meer weten, meer voelen en meer begrijpen; op weg naar een transformatie die ons voorbij onszelf zal voeren; een tocht waarbij het verloop van de reis zelf niet los staat van het ontplooiend besef van ons eigen mysterie, het prachtige en ontzagwekkende mysterie van mens-zijn.

Mens zijn is een tocht waarbij het verloop van de reis zelf niet los staat van het ontplooiend besef van ons eigen mysterie, het prachtige en ontzagwekkende mysterie van mens-zijn.

Volgens Laurens van der Post zei Dr. Carl Jung ooit: 'Het wezen van het individu is een raadsel des levens dat oplost wanneer het wordt 'begrepen'... Het lijkt mij dat waarachtig begrijpen iets is wat men niet verstandelijk begrijpt, maar wat toch leeft en werkt ...'(Van der Post, *C.G. Jung and the Story of Our Time*, 1975, blz. 122). Door onze wijze van leven en werken definiëren we ons uiteindelijk als mens; door als mens te leven, door op een menselijke wijze te werken, tijdens onze pelgrimstocht, beginnen we ons ware mens-zijn te kennen. Het onderzoek naar de menselijke identiteit is door de eeuwen heen het onderwerp geweest van ware literatuur, van ware kunst en muziek, van ware wijsbegeerte. Het is het middelpunt

geweest van elke godsdienstige overleving en heeft de grondslag gevormd van alle belangrijke mythologieën. In alle culturele stelsels bereikt de mens vroeg of laat een existentiële fase in zijn leven; dan veranderen de dingen en gebeurt er iets wat niet helemaal verklaarbaar is. Er is een beweging, een wakker schudden, een nieuwe kijk op alles, want het leven krijgt een betekenis, een doel.

Om enig begrip te krijgen van onze menselijke identiteit, om te komen tot herkenning van onze pelgrimstocht of van het levenswerk waar we als menselijke wezens mee bezig zijn, kunnen we misschien oog krijgen voor de diverse facetten die onze individuele identiteit samenstellen. We hebben stoffelijke lichamen met hun unieke kenmerken; we hebben gevoelens, gedachten, aspiraties en wanneer we in diepe gedachten verzonken zijn of in diepe meditatie verkeren, worden we iets meer gewaar, dat veraf en toch dichtbij is, dat noch geheel van onszelf is noch geheel anders, iets ondefinieerbaars, maar toch werkelijk en waar. Tijdens de uiteenzetting van de eeuwige wijsbegeerte, definieerde H.P. Blavatsky de mens als een *saptaparna*, een zevenbladige plant. De zeven 'bladeren' of beginselen, zoals zij in het algemeen genoemd zijn, worden op verscheidene plaatsen in de theosofische literatuur genoemd. Wanneer we erkennen, dat de twee hoogste beginselen het universele Zelf of *Âtman* zijn en de geestelijke ziel of bewustzijn *Buddhi* (deze twee vormen de *Monade* of de 'Pelgrim' zoals HPB de vereniging van *Âtma-Buddhi* omschreef), dan kunnen we nu onze definitie van de mens toespitsen op hetgeen wezenlijk is voor de mens om waarlijk menselijk te zijn. Zoals HPB uiteenzette: '...de twee hogere beginselen *kunnen op aarde geen individualiteit hebben*, kunnen geen *mens* zijn, tenzij er a) het denkvermogen is, de *manas-ego*, om zichzelf te kennen en er b) de aardse *valse* persoonlijkheid is, of het lichaam van egoïstische begeerten en persoonlijke wil om het geheel aan de stoffelijke vorm van de mens te hechten als rond een spil'(*De Geheime Leer*, II blz. 241).

In wezen spelen dus drie factoren een rol in het begrijpen van onze menselijke staat: de Monade of Âtma-Buddhi, het onsterfelijk Zelf, dat voor zijn scheppende activiteit of 'individualiteit', het denkvermogen of de volledige psychologische aard nodig heeft, die werkzaam is door een 'aardse ... persoonlijkheid'. Onze huidige opdracht, onze werkelijke reis als mens naar Verlichting, Zelfverwerkelijking, Transformatie, (er zijn veel benamingen), is gericht op het belangrijkste beginsel, *manas* of denkvermogen. Hier worden de werkelijke veldslagen gestreden en gewonnen; hier is het slagveld waar keuzes gemaakt worden; hier moeten de belangrijke beslissingen bewust genomen worden. De ware mens manifesteert zich in het vermogen een bewuste keuze te maken. We moeten niet alleen de gevolgen van onze keuzes onder ogen zien, maar we moeten inzien, dat anderen onze keuzes niet voor ons kunnen maken. In elk geschrift weerklinkt deze fundamentele waarheid van de pelgrimstocht van de mens en als we nalaten deze kracht te gebruiken, dit vermogen om te kiezen dat ons tot mens maakt, 'verkleinen' we, zoals één schrijver het onder woorden heeft gebracht, 'het formaat van onze ziel'.

Er kan op gewezen worden dat de belangrijkste les van de *Bhagavadgītā* niet zozeer is, dat Arjuna moet handelen, maar dat hij moet handelen op grond van zijn eigen keuze, waarbij hij tot zijn eigen beslissing moet komen en de grondbeginselen moet begrijpen die ten grondslag liggen aan zijn handeling. Want Arjuna is het symbool voor elk van ons die een probleem kan hebben en een besluit moet nemen betreffende het verloop van ons eigen leven, hevig verlangend iemand anders te vinden om zijn dilemma op te lossen. Dit kon de Goddelijke Leraar, Sri Krishna, niet doen, omdat in feite geen ware leraar ooit het probleem kan oplossen waarmee de leerling geconfronteerd kan worden. De Onsterfelijke Wagenmenner, die zich in elk van ons bevindt, kan in het geval we erin slagen in contact te komen met die Verheven Leraar, ons slechts het inzicht geven, het ware perspectief van een allesomvat-

tend begrijpen, waarop onze keuzes gebaseerd zijn, gesteund door een evenwichtig denkvermogen. Zoals de *Viveka Chudāmani* ons aan het volgende herinnert:

Het wezen van de ene realiteit moet gekend worden door de eigen zuivere spirituele gewaarwording en niet met behulp van een pandit...de vorm van de maan moet gekend worden door het eigen oog...

Wie behalve dan het Zelf (Âtman) is in staat de ketenen van avidyā, kâma en karma te slaken...zelfs gedurende duizend miljoen kalpa's...

Ziekte wordt nooit genezen door [het uitspreken van] de naam van het medicijn zonder het in te nemen: vrijheid wordt niet verkregen door het [uitspreken van het] woord Brahman zonder directe gewaarwording (opus citatus, verzen 56, 57, 64).

Teneinde meer nadruk te leggen op de voornaamste taak van onze reis, kunnen we in het kort de aandacht richten op een andere en misschien zelfs meer bruikbare indeling van de menselijke beginselen. HPB legde, tijdens het bespreken van de zeventvoudige indeling waarvan zij een voorstandster was, ook in tabelvorm stelsels voor, die gevolgd werden door verscheidene andere scholen (*De Geheime Leer*, I, blz. 157). Terwijl ze in het bijzonder de indeling van de Târaka Râja Yoga van commentaar voorzag, verklaarde zij dat 'voor alle praktische doeleinden' [dit] de beste en eenvoudigste is', eraan toevoegend dat 'hoewel er zeven beginselen in de mens zijn, er maar drie verschillende upādhi's (bases) bestaan, in elk waarvan Âtmâ onafhankelijk van de rest kan werken'. (Opus citatus, blz. 158). Het woord *upādhi*, afgeleid van het wortelwoord *dhi*, dat 'bevatten' of 'voeden' betekent, wordt in het algemeen vertaald als 'vat' of 'basis', maar het heeft ook de betekenis van datgene, wat begrenzing oplegt en betekenis geeft aan dat, wat wordt vastgehouden, gevoed of omvat. Derhalve wordt het universele (Âtman) verbijzonderd door de drie

upādhi's en beide begrenzen en voeden het Ene bewustzijn in zijn geïndividualiseerde uitdrukking. De drie *upādhi's* worden aangeduid als:

1. *Kāranopādhi*, of geestelijke ziel of Buddhi; het fundament dat het principe van causaliteit voortbrengt;

2. *Sukshmopādhi*, of het denkvermogen, inclusief *kāma rupa*, het lichaam of de vorm van zelfzuchtige verlangens alsmede van wilsuitingen en van gevoelens. Het woord *sukshma* op zich betekent niet alleen subtiel, fijn, ongrijpbaar, maar heeft ook de betekenis van de ijlere beginselen met betrekking tot de psychologische aard van het menselijk wezen.

3. *Sthulopādhi*, of het dichte stoffelijk lichaam met de etherische en *prānische* aspecten, waarbij het woord *sthula* de betekenis heeft van wat tastbaar, grof en log is en daarom verwijst naar het vergankelijk lichaam met zijn massa en gewicht, het voertuig waarin de menselijke en geestelijke ziel voor een incarnatie gezeteld zijn.

zijn nadere toelichting op deze leerstelling, wees Dr. G. de Purucker erop dat deze drie wegen 'samenvallen, gelijktijdig bestaan en in alle opzichten volledig met elkaar zijn verbonden; een evolutie van de geestelijke natuur van het zich ontwikkelend wezen, die plaatsvindt op geestelijke gebieden; een evolutie van de tussengelegen natuur van het wezen (in de mens het psychomentele deel van zijn constitutie); en een vitaal-astrale-stoffelijke evolutie, resulterend in een lichaam of voertuig dat in toenemende mate geschikt is voor het tot uitdrukking brengen van de krachten die in de tussenliggende en geestelijke delen van de zich ontwikkelende entiteit 'optreden of te voorschijn komen.' *Man in Evolution*, blz. 54-55).

Om het beeld volledig te maken voegde HPB eraan toe: 'Elk van deze drie stelsels heeft zijn eigen wetten en wordt bestuurd en geleid door verscheidene groepen van de hoogste Dhyāni's of Logoi. Elk is vertegenwoordigd in de constitutie van de mens, de microkosmos van de macrokosmos en de vereniging in hem van deze drie stromingen maakt hem het samengestelde wezen dat hij nu is' (*De Geheime Leer*, I, blz. 181). Eigenlijk zijn wij het alleen, als menselijke wezens, die in onszelf deze drie stromingen van evolutie verenigen en we doen dit door middel van die bepaalde factor, die ons als mens kenmerkt, de aanwezigheid van *manas*, of het beginsel dat zelfbewust maakt (en dus keuze, zelfreflectie en de diverse andere aspecten van het denkvermogen) mogelijk maakt. Het is dit beginsel waaraan we de meeste aandacht moeten besteden, want het niet nakomen van onze belofte staat gelijk aan het verliezen van onze menselijkheid. Het weigeren om na te denken is het ontkennen van ons menszijn.

Het slagveld is het veld waarop een keuze gemaakt wordt, bewuste keuze, van de weg die we zullen gaan, want er *is* inderdaad een weg, zoals HPB ons heeft verteld en hoewel 'steil en doornig, vol gevaren van allerlei soort', is het toch een pad 'en het leidt naar het hart zelf van het universum'. Het betreden van die weg is alles op

... er is inderdaad een weg, zoals HPB ons heeft verteld en hoewel 'steil en doornig, vol gevaren van allerlei soort', is het toch een pad 'en het leidt naar het hart zelf van het universum'.

Hoewel dit onderzoek naar de beginselen van de menselijke constitutie niet alleen erg technisch kan lijken, maar ook ver verwijderd van dat, wat wij als menselijke wezens direct moeten aanpakken, zal zijn unieke betekenis duidelijk worden, wanneer we verder in overweging nemen dat HPB uitdrukkelijk verklaarde ...'er bestaat in de natuur een drievoudig evolutieplan voor het vormen van de drie *periodieke upādhi's*; of liever drie afzonderlijke evolutieplannen, die in ons stelsel op elk punt onontwarbaar zijn dooreen geweven en vermengd. Dit zijn de monadische (of geestelijke), de verstandelijke en de stoffelijke evolutie' (Opus citatus, blz. 181). Bij

het spel zetten, maar dit is de glorie en de zielenstrijd van de pelgrimstocht van de mens. Het is ook 'het Land zonder paden' en 'het ligt aan ieder van ons de weg te zoeken'. Om nogmaals de woorden van HPB te gebruiken:

Voor hen die de top hebben bereikt is er een beloning waar geen woorden voor zijn - het vermogen om de mensheid te zegenen en te redden; voor hen die falen, zijn er andere levens waarin het succes kan komen'

(Voor de volledige uiteenzetting zie *Collected Writings*, deel XIII, blz. 219).

Laten we dan onze aandacht wenden naar de reis van de mens en het pad dat voor ons ligt. HPB richtte onze aandacht op de desbetreffende opdracht in haar uiteenzetting over de grondstellingen waarop de occulte leer is gebaseerd. In haar woorden:

De kernleer van de esoterische filosofie erkent geen voorrechten of bijzondere gaven van de mens, behalve die welke zijn eigen Ego heeft verkregen door persoonlijke inspanning en verdienste gedurende een lange reeks van zielsverhuizingen en reïncarnaties. (De Geheime Leer, deel I, blz.17)

Wanneer we deze essentiële leer in verband brengen met de drievoudige evolutiestroom ten aanzien van het voortbrengen en ontwikkelen van de regelmatig terugkerende fundamentele of *upâdhi's*, waardoor de Ene Ultieme Werkelijkheid, *Âtman* genaamd, zichzelf openbaart, kunnen we erop wijzen dat er drie primaire processen bij zijn betrokken. Deze kunnen achtereenvolgens omschreven worden als, ten eerste, reïncarnatie waardoor het zich ontwikkelende bewustzijn zich steeds opnieuw kleedt in voertuigen die geschikt zijn voor het daarin ontwakende leven; in de tweede plaats (en merk op dat HPB het noemt voordat zij het woord 'reïncarnatie' gebruikt), zielsverhuizing, waardoor de psych mentale bestanddelen van onze aard innerlijk getransformeerd worden door 'persoonlijke inspanning en verdienste' naar het model van de 'Hemelse' of archetypische 'Mens'¹; in de derde plaats het

'proces' (dat geen proces is maar een volledig ontwaken) dat we Verlichting kunnen noemen, wanneer de geestelijke natuur daar staat in zijn volledige en ontzaglijke schittering. Deze processen vallen in werkelijkheid "samen, bestaan gelijktijdig en zijn in alle opzichten volledig met elkaar verbonden," omdat zij gerelateerd zijn aan drie vormen van tijd. We kunnen zeggen dat reïncarnatie plaats vindt in chronologische of lineaire tijd. Deze tijdsindeling stelt ons in staat om te spreken over vroegere en toekomstige levens of bestaan en over de huidige vergankelijke en voortdurende verandering van het ingewikkelde wezen dat we onszelf noemen. 'Dit is mijn huidige incarnatie'. Bij zielsverhuizing is sprake van mythische tijd; dit is wat in elke mythe en allegorie getypeerd wordt met 'er was eens', waarin de heldhaftige reis van de ziel zich voltrekt, met een begin dat denkbaar is op elk moment van de lineaire tijd. Men heeft geen nieuwe 'incarnatie' nodig om de zoektocht naar innerlijke transformatie te ondernemen. De eeuwigdurende zoektocht is begonnen op het moment dat de keuze is gemaakt de weg in te slaan die leidt naar het 'hart van het universum'. En Verlichting, wat niet echt een 'proces' is, zoals daarnet uiteengezet is, vindt plaats buiten iedere tijd. Het is het 'hier en nu' dat altijd is, dat 'heden' dat op elk moment de wereld van de tijd kan binnengaan, zoals de ervaring van de Boeddha duidelijk en voor altijd aantoonde. Het kan toegeschreven worden aan datgene wat 'mystieke tijd' wordt genoemd, de tijd die de lineaire tijd overstijgt, het moment waarbij tijd niet bestaat, waarin volledige transformatie optreedt.

Het is vanzelfsprekend geworden om te zeggen dat we nu op de tweesprong staan; het is een tijd van overgang, zelfs van geweldadige verandering. Oude levenspatronen voldoen niet langer om de hedendaagse crises het hoofd te bieden. Niet alleen ons eigen voortbestaan als menselijke wezens, maar het overleven van al het leven op de planeet zal gebaseerd zijn op de besluiten die we nu nemen. Velen schreeuwen dat we reeds gekozen heb-

ben voor de fatale afslag van de weg en al een eind gevorderd zijn op de weg naar zelfvernietiging en vernietiging van de wereld. In dat geval moeten we moed vatten en op onze schreden terugkeren naar de verraderlijke tweesprong, door de gevolgen van onze oude keuzes (ons karma) onder ogen te zien en opnieuw beginnen op de ware weg die naar ons doel leidt. Mythen en sprookjes staan vol voorbeelden van hen die de verkeerde zijwegen insloegen en zichzelf geplaagd zagen voor 'een poel van ellende', zoals dit het geval was met Christian in *Pilgrim's Progress* van John Bunyan. Ten einde op hun schreden terug te keren, moesten zij zichzelf zien te bevrijden, terwijl zij de gevolgen van ongelukkige keuzes moesten uitwerken, tot zij met hernieuwde kracht nog een keer aan de grote reis konden beginnen. Alles om ons heen kan er een aanwijzing voor zijn, dat we ons op de verkeerde weg hebben begeven. Soms gedragen we ons als passagiers in een bus, erop los pratend over onze eigen kleine zorgen en de alledaagse dingen van het bestaan, terwijl we nooit uit het raam kijken om te zien waar we heengaan. Daarbij letten we niet op het gebied waar we doorheen rijden, heel tevreden dat we het besturen van de bus aan een ander kunnen overlaten. Maar als we ons ten slotte bewust worden van de richting die we hebben genomen of, wat meer waarschijnlijk is, gaan beseffen dat we doelloos ronddolen, dan realiseren we ons dat we bij het bepalen van onze bestemming het lot in eigen hand kunnen nemen. Zoals in alle grote mythen verhaald wordt, moeten we dan in alle ernst de heldhaftige reis van de ziel beginnen en zoals lang geleden Odysseus deed, begeven we ons op weg

*te zeilen voorbij het avondrood, en voorbij het bad van licht
van alle sterren van het westen...
Het kan zijn dat de golven ons schoonspoelen:
Het kan zijn dat we de Gelukzalige Eilanden aandoen,
...we zijn wie we zijn;*

*Een gelijkmatig humeur van heldhaftige harten,
Verzwakt door de tijd en het lot, maar met een sterke wil
Strijden, zoeken en ontdekken, en niet versagen.²*

Onze opdracht, het menselijk *opus*, is zowel in godsdienstige geschriften als in mythen en in legenden duidelijk afgeschilderd: het ter hand nemen van de menselijke pelgrimstocht, de zoektocht naar innerlijke transformatie. De krachten die tegen ons zijn opgesteld knechten het lichaam niet langer, maar de krachten die het denkvermogen en het hart in slavernij houden zijn krachten die we in het verleden zelf in beweging hebben gezet tijdens onze onbewuste zwerftochten in de verlaten gebieden en woestijnen van onwetendheid. We moeten onze onsterfelijkheid verwerven, zoals *De Geheime Leer* op ruime schaal duidelijk maakt.

Eén citaat is waarschijnlijk al voldoende om dit punt te illustreren:

De leer zegt dat, om een volledig bewust goddelijk wezen te worden – ja, zelfs het hoogste – de oorspronkelijke geestelijke Intelligenties door het menselijk stadium moeten gaan. En wanneer we zeggen menselijk, dan heeft dat niet alleen betrekking op onze aardse mensheid, maar ook op de stervelingen die elke andere wereld bewonen, d.w.z. op die Intelligenties die een geschikt evenwicht tussen stof en geest hebben bereikt, zoals WIJ nu ... Elk wezen moet door eigen ervaring het recht hebben verkregen om goddelijk te worden (De Geheime Leer, deel I, blz. 107)

Het kan een eenzame reis zijn, maar toch zijn we nooit alleen en als we maar willen kijken, zijn de aanwijzingen duidelijk gemarkeerd door generaties van Adept Leraren. 'Ontwaak, sta op' is de aanroep die door de Upanishads klinkt. 'Volg mij' is het gebod van de Christus. Onze reis verloopt van het alledaagse zelf via het Zelf naar het Ene Zelf; zoals HPB het zegt in de *De Stem van de Stilte*:

De Grote Wet zegt: 'Om de Kenner van het AL-ZELF te worden moet gij eerst het ZELF leren kennen. 'Om tot de kennis van dat ZELF te komen, moet gij het Zelf opgeven voor het Niet-Zelf, het Zijn voor het Niet-Zijn... En nu is Uw Zelf in het Zelf verloren, Uzelf in UZELF, opgegaan in Dat Zelf, vanwaar gij eens uitstraalde.' (Fragment 1, vers 19 en 90)

Zielsverhuizing is de manier van reizen waardoor onze tocht wordt voltooid, een leer die in grote lijnen verkeerd is begrepen en helaas onjuist wordt geïnterpreteerd, totdat het beschouwd wordt in het licht van de occulte filosofie. De verwijzing van HPB naar zielsverhuizing als wezenlijk element in het bereiken van ons menszijn en uiteindelijk onze goddelijke (wat zij 'dhyân-chohanisch' noemt) staat, is een duidelijk bewijs dat de leer, bekend als zielsverhuizing, naar de noodzakelijke psychologische (mentaal-emotionele) transformatie verwijst, die plaats moet vinden als we onze onsterfelijkheid willen verwerven, om onze plaats in te nemen onder de redders van de mensheid en om één van de grote weldoeners van het leven zelf te worden. Reïncarnatie alleen is onvoldoende om het doel te bereiken dat voor ons is uitgezet; het louter vergaren van levens van bestaan, het opdoen van ervaringen gedurende een bepaald aantal levens, of het er nu zeventien of zeventienhonderd zijn, kan van ons evenmin een god maken, als door het voortdurend eten van de bladeren van een bepaalde plant de rups in een vlinder kan veranderen. Het proces van metamorfose in bepaalde organismen, die een volledige inwendige verandering ondergaan, komt in feite overeen met de taak die ieder van ons in volledig bewustzijn zelf moet ondernemen. Daarom spreekt HPB van een 'lange reeks zielsverhuizingen en reïncarnaties'. Zoals er reeds op is gewezen, verloopt reïncarnatie lineair in de tijd, maar zielsverhuizing heeft op een geheel andere dimensie van tijd betrekking, wat door vele schrijvers mythische tijd wordt genoemd.

Het pad naar een dergelijke transformatie, wat gesuggereerd wordt door het woord zielsverhuizing, ligt onvermijdelijk binnen de bereidheid van elk van ons, om ons in de mysterieuze diepten van onze menselijke identiteit te begeven. Zoals we zullen zien is het proces zorgvuldig beschreven in elke overlevering en mythologie. Het is de eeuwenoude zoektocht van de held (en heldin), de ontmoeting met de draken van het psychische rijk, de schimmen en obsessies waarover de hedendaagse psychologie zoveel heeft te vertellen. Het kan, om met Dante te spreken, ook een afdaling in de hel betekenen (waarbij al het karma van ons eigen verleden onder ogen moet worden gezien) voordat we kunnen opstijgen. Het is de mystieke zoektocht van de alchemist uit de Middeleeuwen, waarbij het zuivere goud van de geest moet worden afgescheiden van het ruwe materiaal van de persoonlijkheid. In godsdienstige bewoordingen wordt gesproken van 'redding' en 'bevrijding', van 'verlossing' en 'verlichting': de redding van de menselijke geest, de bevrijding van het Ene Ware Zelf dat altijd verblijft in alle levende wezens, de wedergeboorte van de gekruisigde god. De Weg van zielsverhuizing, van transformatie, is zowel eenvoudig als moeilijk. Hij is vol gevaren en vol van gevoelens van verrukking.

(wordt vervolgd)

Noten:

1 De uitdrukking 'Hemelse Mens' verschijnt op vele plaatsen in *De Geheime Leer*, en verdient speciale aandacht van de serieuze bestudeerder. Een uitstekende analyse werd gegeven door E.L. Gardner in zijn boekje *The Heavenly Man: the Divine Paradigm* (Theosophical Publishing House, Londen, 1952)

2. Alfred Lord Tennyson, *Ulysses*: het volledige gedicht kan in vele bloemlezingen gevonden worden, evenals in de verzamelde werken van Tennyson

Uit: *The Theosophist*, juli 2002
Vertaling: Ton van Beek

Vragen en antwoorden

Dit artikel omvat het derde en laatste deel van de tekst van een zitting van het wereldcongres van de TS in Sydney in 2001, waaraan mevrouw Radha Burnier en Dr. John Algeo meededen.

Vraag: Hoe zou u in modern taalgebruik reageren op de vraag: Wat zijn engelen?

R.B.: Moderne wetenschappelijke training doet mensen alles onderzoeken vanuit het materialistische standpunt. Wij weten dat het bereik van onze zintuigen heel, heel klein is. Wat wij met onze ogen kunnen zien, met onze oren kunnen horen enzovoorts is slechts een piepklein deeltje van de totaliteit van het bestaan. Aan te nemen dat wat wij niet zien of horen niet bestaat is volledige dwaasheid, omdat het universum mysterieus is en enorme dimensies heeft die onze zintuigen helemaal niet kunnen bereiken. Wij kunnen niet aannemen dat alle wezens grofstoffelijke lichamen hebben die wij kunnen waarnemen, aanraken en voelen.

Religieuze tradities hebben wereldwijd melding gemaakt van verscheidene soorten wezens, van verschillende intelligentie-niveaus. Je hoort over engelen, aartsengelen, cherubijnen, serafijnen enzovoort. Ook in de oosterse traditie worden onzichtbare wezens vermeld zoals de hemelse musici of *gandharva's*, *yaksha's*, *kinnara's* en vele soorten *deva's*. Zo ook bij de Soefi's en in andere tradities.

Dus ik zou tegen een modern iemand zeggen dat engelen bepaalde categorieën wezens zijn die niet zichtbaar of waarneembaar zijn voor onze zintuigen. Maar bepaalde mensen hebben ze gezien en be-

schreven als wezens van licht. Het is mogelijk dat dat licht door hen heen stroomt omdat zij geen grofstoffelijke lichamen bezitten zoals wij die hebben. Of het kan een metaforische betekenis hebben, want zij zijn wezens in wie spirituele harmonie bestaat in een grotere mate dan in ons.

Er zijn beschrijvingen van *deva's* in de Indiase literatuur die vermelden dat zij geen schaduw werpen. Er is een bekend verhaal in India over een prinses die een echtgenoot moest kiezen uit verscheidene kandidaten. Het was de gewoonte om een speciaal feest te geven bij zo'n gelegenheid, zodat de prinses haar toekomstige echtgenoot kon kiezen uit de kandidaten door hem een bloemenkrans om de hals te hangen. Maar de *deva's* besloten haar in verwarring te brengen en verscheidene van hen namen precies de gestalte aan van de prins die zij liefhad. Maar zij wist het, want zij zag dat degenen die geen schaduw wierpen en wier voeten de grond niet raakten, geen stervelingen waren. De *deva's* geven niet om materiële zaken en daarom raken hun voeten de grond niet. Zij zijn niet egoïstisch zoals menselijke wezens; zij werken onbewust aan het grote plan van evolutie.

Afgezien van de engelen en de *deva's* zijn er onzichtbare wezens verbonden met de elementen – met water, vuur, aarde en zovoort maar wij kennen niet veel bijzonderheden.

J.A.: Radha zei al dat kennis over of geloof in engelen wereldwijd is. Zij komt in alle culturen voor. Ik denk dat dit een belangrijk punt is, omdat datgene wat alle mensen ook maar als gemeenschappelijk ervaren, enige basis moet hebben in de realiteit.

De moderne psychologie, vooral die van de Jungiaanse soort, zou engelen kunnen verklaren als archetypen binnen de menselijke ziel. Archetypen zijn ideeën die gedeeld worden door alle mensen. Ik denk niet dat die verklaring inconsistent is of onverenigbaar met datgene waar Radha het over had, omdat de tweedeling tussen wat binnenin ons is en wat buiten ons is, een valse tweedeling is. Er is maar één realiteit.

Binnen en buiten zijn uiteindelijk hetzelfde.

Tenslotte zouden we kunnen opmerken dat het woord 'engel' geleend is uit het Grieks, waar de letterlijke betekenis 'boodschapper' is. Dus engelen zijn boodschappers. De rol van engelen in de Judeo-Christelijke schrift is die van het overbrengen van boodschappen van God aan mensen. Het doel van het archetype binnen de menselijke ziel is het overbrengen van boodschappen aan ons bewustzijn van ons diepe, gedeelde gezamenlijke onbewuste. Feitelijk zijn alle boodschappers engelen en in die zin zijn u en ik ook engelen wanneer wij boodschappen van vrede, harmonie, liefde en eendracht aan elkaar overbrengen.

Vraag: Ten eerste: Een vroege brief aan de eerste generatie theosofen vermeldde dat de wetenschap onze bondgenoot is. Zijn er beperkingen of voorbehouden voor deze verbintenis? Indien dit zo is, welke zijn dat dan? Ten tweede: er is veel gepraat op dit congres over Waarheid. Wat is Waarheid?

J.A.: Wat Waarheid is was de grote vraag die Pontius Pilatus stelde. Pilatus was in gesprek met Jezus en Jezus zei, 'Ik ben naar de wereld gekomen om getuigenis af te leggen over de Waarheid'. Pilatus vroeg, 'Wat is waarheid?' Jezus zei niets terug. Wie ben ik om één van de grote Meesters tegen te spreken? (Gelach en geklap).

Het doel van de wetenschap is het vinden van één soort waarheid, maar niet de Waarheid waar Jezus het over had. Wetenschap houdt zich bezig met waarheid als een algemene verklaring van dingen die voldoende is voor onze observaties van de wereld en die intern consistent en van een maximale eenvoud is. Fundamenteel zijn de drie voorwaarden voor een wetenschappelijke theorie dat zij dingen verklaart die wij waarnemen, dat zij niet innerlijk tegenstrijdig is en niet nodeloos ingewikkeld.

Wetenschap is een heel belangrijke manier van leren over de wereld rondom ons, en voor zover zij waarheden bereikt die niet hetzelfde zijn als de Waarheid, maar

die voldoende verklaringen zijn van onze ervaringen, kan wetenschap nooit tegenstrijdig zijn met Theosofie. Ons begrijpen van wetenschap en Theosofie kan conflicteren en als dat gebeurt, kan wetenschap onjuist zijn of ons begrijpen van Theosofie kan onjuist zijn.

Wetenschap beweert niet dat wij de Waarheid gevonden hebben; wetenschap bewijst nooit iets. Een theorie wordt nooit bewezen, maar er wordt alleen aangetoond dat zij onjuist is. Dat wil zeggen, als observaties sterk in tegenspraak zijn met een bepaalde theorie, dan zegt men dat deze theorie weerlegd wordt. Maar zij wordt niet verlaten totdat er een betere theorie langskomt. Ik ben linguïst, een bestudeerder van de aard van taal, hetgeen veel theorieën inhoudt. Eén van mijn collega's vroeg wel eens: 'Wat gebeurt er als een prachtige theorie in conflict komt met een lelijk feit? Wat er gebeurt, als je een wetenschapper bent, is dat je het feit zo lang mogelijk negeert. Wanneer echter teveel lelijke feiten in conflict komen met de theorie, dan moet de theorie herzien worden. Maar je gooit die niet weg voordat je een herziene versie hebt. Dus komt de wetenschap nooit bij de Waarheid in de zin van Jezus. Ze komt alleen aan bij bepaalde waarheden die adequaat zijn voor de doelen waar de wetenschap ze voor nodig heeft.

Ik denk dat de Meesters verwezen, in die beroemde verklaring dat de wetenschap onze beste bondgenoot is, naar het feit dat er aan het einde van de negentiende eeuw een hevig conflict woedde tussen wetenschappelijke denkbeelden en geloof in bepaalde andere ideeën, eenvoudigweg omdat één of andere autoriteit ze verklaard had. Deze autoriteit was vaak bijbels of kerkelijk, maar het kon ook een willekeurige andere geloofsovertuiging zijn, veeleer gebaseerd op horen-zeggen dan op rechtstreekse ervaring. Wat de Meesters misschien wilden zeggen is dat wetenschap zoekt naar bewijs en tracht ideeën te formuleren die gebaseerd zijn op observatie en zij is onze beste bondgenoot omdat zij willekeurige meningsvorming en

autoriteit tegenstreeft. In die zin is wetenschap altijd een bondgenoot, maar wij moeten toegeven dat wetenschap in de loop der tijd verandert en wij moeten ook toegeven dat ons begrijpen van theosofische principes vaak onvolmaakt kan zijn, vooral wanneer wij metafoer en symbool ten onrechte zien als letterlijke feiten.

Veel wetenschappers denken dat metafoer en symbool versiering zijn, dat ze zijn als de kleine suikerbloemetjes boven op de taart – er is niets mis mee, maar ze zijn niet waar het werkelijk om gaat. Maar in de humanistische traditie zijn metafoer en symbool fundamenteel, het zijn manieren om de werkelijkheid te begrijpen en uiteindelijk zijn het de enige manieren die wij hebben om de realiteit te begrijpen. Zelfs wetenschap is fundamenteel metaforisch en symbolisch. Maar wij moeten altijd alert zijn op het onjuist interpreteren van een metafoer of een symbool als een letterlijk historisch feit. Dat betekent niet dat metaforen en symbolen onbelangrijk zijn. Zij zijn heel belangrijk, zelfs van het grootste belang, omdat het de manieren zijn waarop wij de wereld het best begrijpen en erop reageren. Maar wetenschappelijke feiten zijn ook heel belangrijk omdat zij een andere manier vormen om de wereld te begrijpen en erop te reageren. Het zijn allebei belangrijke manieren om de werkelijkheid te ervaren.

R.B.: Misschien kan de vraag, 'Wat is Waarheid?' nooit beantwoord worden behalve diep in ons eigen hart. Op een keer tijdens het middagmaal vroeg Krishnamurti de aanwezigen, 'Wat is liefde?' Er werden verschillende antwoorden gegeven en elke keer zei hij 'Nee.' Er kwamen meer antwoorden. Tenslotte zei hij 'U hebt het bedorven.' Wij komen er niet achter wat liefde is door definities, verklaringen en beschrijvingen ervan te geven. Kunnen we weten wat geluk is door erover te praten? Alleen wanneer wij geluk in onszelf ervaren – en hoe dieper, voller en intenser wij dit ervaren, hoe beter wij het begrijpen – kunnen we zeggen dat wij weten wat geluk is. De vraag: wat is Waarheid, kan alleen op deze manier beantwoord worden. Wan-

neer wij ons bewust worden van hetgeen niet de Waarheid is en ons denkvermogen wakker blijft, gaan wij misschien langzamerhand de ware aard begrijpen van alles, van het leven zelf.

Het Engelse woord 'truth' of het Nederlandse woord 'waarheid' lijkt niet zoveel over te brengen als sommige Sanskrietwoorden. Een vaak gebruikt Sanskrietwoord, *tattva*, betekent een ding zoals het is, niet zoals wij geloven en denken dat het is, niet hoe het lijkt te zijn. Daar de reikwijdte van onze zintuigen zeer beperkt is, kunnen we niet als vanzelfsprekend aannemen dat datgene wat onze zintuigen waarnemen de waarheid is. Het bereik van onze gedachten en van ons denkvermogen is ook beperkt. Dus moeten onze noties en meningen nooit gelijkgesteld worden met waarheid. Wat feitelijk bestaat kan iets veel subtielers en diepers zijn dan wat waarneembaar is voor de zintuigen en het denkvermogen.

Men zegt dat er een diepe, verborgen betekenis, schoonheid en waarheid ligt in elk en ieder ding. Dus kunnen wij deze vraag 'Wat is Waarheid?' niet beantwoorden. Wanneer het verstand beseft dat al deze beperkingen bestaan en dat wij daarom de waarheid niet zien, houdt het zichzelf volkomen open en concludeert het niet 'dit is de Waarheid'.

Als wij iemand anders zien, is het gemakkelijk te concluderen dat hij of zij zus of zo is, dat hij of zij (nu eenmaal) zo is, maar ons idee kan volkomen onjuist zijn. Kunnen wij ons denkvermogen en ons hart

volkomen open houden, zonder enige conclusies te trekken, zonder beelden ervan te projecteren, zodat ons bewustzijn gevoeliger wordt voor het waarnemen van de subtiële en diepe aspecten van waar we mee bezig zijn? Dan komen we misschien langzaam tot de Waarheid.

Nu ligt er nog maar één vraag. Voordat ik mij daarop richt, zal ik u een verhaaltje vertellen. Op de conventies in Adyar, lang geleden, werden de vraag-en-antwoord sessies gedaan door Annie Besant en C.W. Leadbeater. Van hem was bekend dat hij lange tijd stilstand bij de eerste vraag, waarbij hij er wel veertig of vijfenveertig minuten over deed. Dan keek hij op zijn horloge en zei, 'O, we hebben niet veel tijd meer en daarom moeten we opschieten.' Dan beantwoordde hij de volgende vraag in zeven of acht minuten; de volgende vraag in twee minuten. En de laatste vraag was 'Zijn eieren vegetarisch?' Hij antwoordde 'Ik heb ze nooit aan bomen zien groeien!' (Gelach)

Nu de laatste vraag:

Vraag 6: Hoe kunnen wij een hebzuchtig persoon een minder gulzige manier van doen laten zien?

R.B.: Door minder gulzig te zijn! Dat is de beste manier om dit aan iemand anders te laten zien.

(slot)

Uit: *The Theosophist*, oktober 2002

Vertaling: A.M.I.

Wat karma direct voor ons inhoudt is dat alle dingen samenhangen in een gelaagd web van relaties dat in de loop van de tijd groeit - waarbij gevolgen op oorzaken volgen en zelf weer oorzakelijke factoren worden, in een eindeloos proces van groei en ontwikkeling.

Anna Lemkow

(Uit: Het heelheid principe)

Enkele gedachten over religie op zichzelf

– Dara Tatray

Het geniale van de theosofie blijkt uit de verklaring dat theosofie niet een religie is; het is religie op zichzelf. Maar ik weet niet zeker of wij de volledige implicaties en subtiliteit van deze verklaring begrepen hebben. Naarmate het duidelijker wordt dat onze huidige levenswijze onhoudbaar is en de druk om te veranderen als gevolg daarvan groter wordt, wordt religieuze gevoeligheid belangrijker. De onderling verbonden principes van sociale rechtvaardigheid, vrede en het milieu zijn nu beleidszaken in de Verenigde Naties. Maar een vierde evenzeer onmisbaar element van een houdbare maatschappij is de spirituele dimensie; niet in de vorm van enige bepaalde religie, maar een cultuur die eeuwige waarden behelst, oftewel religie op zich.

Dara Tatray is lid van de TS en National Lecturer in Australië.

Jammer genoeg moet religie het hoofd bieden aan een serieus geloofwaardigheidsprobleem in de burgermaatschappij, gedeeltelijk omdat ons eeuwenlang geleerd is te geloven dat het seculiere (=wereldlijke) model de waarheid omtrent de werkelijkheid weergeeft. Het mechanisme waarmee dit soort leringen in stand gehouden wordt is beschreven door Peter Berger en Thomas Luckmann in hun boek *The Social Construction of Reality*, waarin zij erop wijzen dat ‘er iets is dat mensen routinematig doen nadat zij een ritueel, een geloof, een mythe, een sociale rol of een wet gemaakt hebben: zij vergeten dat zij die gemaakt hebben en leven in een wereld waarvan zij niet meer weten dat zij die zelf gemaakt hebben’ (1995, p.36).¹

Veel mensen weten niet dat wij het seculier-zijn hebben *uitgevonden* en pas later zijn gaan geloven dat dingen echt zo zijn: dat materie, ontbloeit van een inherent doel, alles is wat er is. Nadat wij religie en het heilige als ‘te moeilijk’ terzijde geschoven hebben om verder te kunnen gaan met de meer praktische, tastbare, zakelijke aangelegenheid van het leven in de materiële wereld, gingen we vervolgens geloven dat het heilige, het niet-materiële of het Transcendente helemaal niet bestond, of in

elk geval geen directe waarde had. Het gevolg is dat het vandaag de dag, in een wereld die vol conflicten is, die ecologisch uit balans is en waarin allerlei rampen dreigen moeilijk is de religieuze oplossing aan te dragen zonder onmiddellijk uitgemaakt te worden voor religieuze fanaat.

Het zou goed zijn als de Theosofische Vereniging daar iets aan kon doen. Een van de hoofdredenen voor de stichting van de TS was zelfs juist om de aandacht te richten op de innerlijke kant van het leven, op een niet-sektarische manier; door de idealen van *de religie zelf* te bevorderen. De woorden 'seculier' en 'religieus' zijn zo besmet geraakt door oorlog, politiek en bureaucratie dat het gemakkelijk is voorbij te gaan aan het fundamentele contrast tussen tijdelijke en eeuwige waarden die zij in feite aanduiden. Het woord 'seculier' komt van het Latijnse '*saeculum*' dat generatie of eeuw betekent. In mijn woordenboek wordt de definitie van seculier gegeven als 'van of betrekking hebbend op deze wereld of het huidige leven; tijdelijk; werelds; te onderscheiden van *spiritueel*.' (Funk & Wagnalls: 1963). In de context van de milieuproblematiek kan men de vraag stellen: zou het milieu ooit in veilige handen zijn in een seculiere maatschappij? Hoe figureren toekomstige generaties, of de niet-menselijke, niet-materiële wereld in een systeem dat werelds, tijdelijk en voornamelijk bezig is met het huidige leven? Als eeuwige waarden een vereiste zijn voor houdbaar leven, moeten ze dringend gered worden uit de puinhopen van de geïnstitutionaliseerde religie.

Wij neigen ertoe over religie te denken als een instituut, als iets wat buiten onszelf staat, van buitenaf opgelegd. Maar religie zelf is een deel van de menselijke constitutie: een natuurlijk proces van het ontplooiën van het bewustzijn. Volgens de Sanatana Dharma, de eeuwige leringen van het Vedische India, bestaan dingen in de wereld in twee toestanden, *prakṛta* en *samskṛta*. De *prakṛta* staat is gewoon, ongevormd, zoals deze zich natuurlijkerwijs voordoet, terwijl de *samskṛta* volmaakt gevormd is, geperfectioneerd; net als de

Sanskriet taal. Menselijke wezens bestaan ook potentieel in twee toestanden; de gewone, ongevormde staat waarin wij ons bevinden en de *samskṛta* staat waarin wij onszelf omvormen, waardoor wij ons maken tot wie we werkelijk zijn. Religie is wezenlijk dit proces van het worden van totale of geperfectioneerde menselijke wezens.

Bepaalde religies hebben hun plaats, maar zij leveren ook problemen op. Net als wetenschap, bijvoorbeeld, neigt iedere religie tot het geloof dat zij de waarheid over de werkelijkheid weergeeft, veeleer dan zichzelf te zien als een partiële, geconditioneerde, beperkte visie van een oneindige zee van Absolute Waarheid. Het zou nuttig zijn als de religies zichzelf zouden kunnen zien als niet alleen Gods woord, maar als één van vele mogelijke antwoorden van het wereldse op het heilige. Als zij zichzelf minder serieus zouden nemen als instituten en zich serieuzer zouden richten op het werk van Zelfrealisatie, zou de wereld een veel vrediger plek zijn.

Religie zelf is een deel van de menselijke constitutie: een natuurlijk proces van het ontplooiën van het bewustzijn.

Religie is in diskrediet gebracht, deels vanwege het materiële succes van de wetenschap, waarmee ze misschien nodeloos vergeleken wordt; maar ook vanwege het overduidelijke tekortschieten van de verscheidene religies. Het is moeilijk om de deugden van een systeem te promoten dat de drijvende kracht geweest is achter tweederde van alle oorlogen die ooit uitgevochten zijn. Maar dan ligt er ook nog het feit dat resultaten op het vlak van het religieuze streven veel langzamer te bereiken zijn dan op welk ander gebied dan ook. Hoe buitengewoon en gecompliceerd wetenschap en technologie ook zijn, het gebied van observatie of gevoelsperceptie waarin zij werken is kinderspel vergeleken bij de taak van het transcenderen van de

huidige toestand van de mens, hetgeen het doel is van religie. Wetenschap en religie werken in twee tamelijk verschillende tijdsorden, en als we de twee vergelijken, vergelijken we geen appels met sinaasappels. Maar de mensen willen resultaat; die willen ze nog liever gisteren dan vandaag en in die zin zal religie altijd teleurstellen.

De lering van de Aloude Wijsheid suggereert dat ieder individu uiteindelijk zijn of haar zelf zal realiseren als een deel van het geheel, als een vonk van de ene vlam. Dat is onze lotsbestemming en ons geboorterecht en één van de latente krachten van het bewustzijn.

Om iets meer te begrijpen van religie als deel van de menselijke constitutie, of religie zelf, zouden we eens naar de yogatraditie kunnen kijken. Zoals al zo vaak is aangegeven lijken de woorden 'yoga' en 'religie' etymologisch sterk op elkaar. De Latijnse wortel van het woord 'religie', *religare*, samengesteld uit *re* (terug/weer) en *ligare* (binden), betekent weer verbinden. De wortel van het woord 'yoga' is een woord dat betekent verbinden, of samen onder het juk brengen, *yuj*. In het Latijn hebben we het idee van het weer aanknopen bij de Bron, terwijl in het Sanskriet het idee bestaat van samenvoeging met het Zelf van allen; van het geconditioneerde zelf dat geïntegreerd raakt met het ongeconditioneerde. Maar de lering van de Aloude Wijsheid suggereert verder dat ieder individu uiteindelijk zijn of haar zelf zal realiseren als een deel van het geheel, als een vonk van de ene vlam. Dat is onze lotsbestemming en ons geboorterecht en één van de latente krachten van het bewustzijn. Wanneer dit vermogen van bewustzijn inderdaad manifest wordt, zal het gevoel van individualiteit overheerst worden door een hoger bewustzijn.

In *An Introduction to Yoga* wees Annie Besant erop dat het proces en de praktijk van yoga een doelbewust versnellen van het onvermijdelijke ontvouwen van bewustzijn is. Dit is een belangrijk punt. Men mag er nooit aan voorbijgaan dat het ontvouwen van bewustzijn, dat zowel het doel als het middel is van het weer verbinden of het verbinden met het Ene Zelf, onvermijdelijk is. Wanneer iemand die onvermijdelijkheid omvat, begint de religieuze onderneming. In de woorden van Dr. Besant: 'Yoga is de rationele toepassing van de wetten van het ontvouwen van bewustzijn, door eigen toepassing in een individueel geval' (TPH, 1908/1976, p.18). Precies hetzelfde kan gezegd worden van religie. Het religieuze leven is op dezelfde manier een geleidelijk realiseren van eenheid en een doelbewust richten van onszelf op deze uiteindelijke toestand. Religie *als instituut* bestaat om te wijzen op deze levensfeiten: de aanwezigheid en het hoge belang van het Transcendente en onze diepe blijvende verbinding met de Bron van alle zijn, de bron van het menselijk potentieel. Op soortgelijke wijze zei HPB dat de TS de wereld moet tonen dat er zoiets als theosofie bestaat. Wat er lijkt te gebeuren is dat instituten uiteindelijk gaan bestaan omwille van zichzelf. Maar zij zijn alleen bedoeld om mensen de weg te wijzen naar het doel en het pad naar dat doel.

Elke religie of elke profeet is een nieuwe wektoon die misschien enige tijd werkt, maar dan weer ten onder gaat in de lethargie van het geconditioneerde bestaan. Het is alsof wij echt gedronken hebben van het water der vergetelheid en blijkbaar zal ook veel lijden ons er niet toe inspireren om te beginnen serieus het pad te betreden; onszelf ijverig toe te leggen op het ontplooiën van bewustzijn. Het lijkt of onze psyche een onvoorstelbaar vermogen heeft om ons op ons gemak te stellen ten overstaan van buitengewoon persoonlijk en collectief lijden. Wij lijken onmiddellijk het belang of de betekenis te vergeten van de bewegende dingen die wij zien en horen. Ik kan mij geen wektoon voorstellen die luid genoeg of inspirerend genoeg is om ons per-

manent uit deze aangeboren lethargie te wekken. Zien en op hetzelfde moment vergeten, of zien en niet-zien op hetzelfde ogenblik, zo lijkt het denken te functioneren. Misschien omdat gedachten een instrument zijn van *ahamkara*, de ik-maker en elke gedachte als een sub-tekst de gedachte omvat dat ik ik ben, afgescheiden van het niet-ik. Bovendien lijkt het ook een ingebouwd mechanisme bij zich te dragen om deze gedachte comfortabel te maken. Al met al zijn gedachten geen mechanisme dat ontworpen is voor zelfbespiegeling.

De gedachte 'ik ben ik' is een symptoom van spirituele onervarenheid, de fundamentele onwetendheid van onze ware aard. In tegenstelling tot deze neiging en in overeenstemming met de inzichten van Advaita Vedanta en het Boeddhisme, onderwezen de vroege theosofen dat het totaal van de menselijke natuur de ik-maker omvat maar ook overstijgt. Hierbij wordt omvat wat vaak wordt aangeduid als het Zelf van Alles wat achter de gedachten ligt. De mens omvat veel meer dan het ongetrainde oog kan zien. De menselijke constitutie omvat niet alleen fysieke, emotionele en mentale staten, maar ook het bovenmentale. De allerbinnenste natuur van de mens is zelfs één met, en gemaakt van, hetzelfde materiaal als de allerbinnenste natuur van de *kosmos* zelf. Daarom wordt hetzelfde woord, *atma*, gebruikt om het Goddelijk Principe in het universum aan te duiden, en het Goddelijk Principe zoals uitgedrukt in het individu.

Dan doet zich de vraag voor: als wij heel nauw één zijn met de Bron van alles, waarom komt dit feit dan niet onmiddellijk onder onze aandacht? Als het waar is, waarom is het dan niet overduidelijk? Zoals hierboven al gesuggereerd werd, ligt het antwoord hierop misschien in de aard en de structuur van het denken. Er is niet veel zelfbewustzijn voor nodig om te zien dat het denken werkt door verdelen, afscheiden en versplinteren. Het denken zegt "Dit is dit en dat is dat". Dit doet dat. Het ziet alles gedeeltelijk, vanuit een bepaald gezichtspunt en wat het de hele tijd doet is zich aanpassen aan de ik-maker en zijn ter-

rein afbakenen. Dat is misschien de evolutionaire functie ervan en dat is zoals het zou moeten zijn. Het denkend principe, of *manas*, is tenslotte een van de eigenschappen van het bewustzijn. Het is toevallig de eigenschap die de mens het duidelijkst karakteriseert. Het denken, individualiteit, afgescheidenheid: tot op zekere hoogte gaan ze hand in hand en definiëren ze wat het betekent mens te zijn, *in dit stadium, tot nu toe*. Ik zeg 'tot nu toe' omdat volgens theosofische leringen het ontplooiën van het bewustzijn niet eindigt in dit stadium van de mens. Wij en het universum zijn in een wordingsproces gewikkeld. Maar om hiervandaan verder te gaan vereist training van onze kant. Die training is het religieuze leven waarin het *prakṛta* het *samskrta* wordt en het gewone volmaakt gevormd wordt.

Op het Wereldcongres van de TS in Sydney in 2001 citeerden verscheidene mensen uit *Aan de Voeten van de Meester* de passage die luidt:

'Er zijn in deze gehele wereld maar twee soorten mensen, zij die weten en zij die niet weten; en op deze kennis komt het aan. Welke godsdienst iemand belijdt, tot welk ras hij behoort, dit zijn vragen van geen belang; het werkelijk belangrijke is deze kennis: de kennis van Gods plan voor de mensen. Want God heeft een plan, dat plan is Evolutie. Als iemand dit eens ingezien heeft, en het waarlijk kent, dan kan hij niet nalaten ervoor te werken en zich er één mee te maken, omdat het zo groots en schoon is.'

Is er een betere manier om uitdrukking te geven aan religie op zich? Ik heb sommige mensen zelfgenoegzaam zien glimlachen bij het horen van de bewering dat er mensen zijn die weten en mensen die niet weten. Maar ik lees deze woorden niet als arrogant. *Aan de Voeten van de Meester* werd geschreven door J. Krishnamurti toen hij een jongen was, jonger dan 15 jaar, misschien pas 11. Hij zei in het voorwoord dat deze woorden niet zijn eigen woorden waren, maar de woorden van de Meester die hem geholpen had het pad te betreden. Het is geschreven in eenvoudige taal van-

wege de jonge leeftijd van de jongen en zijn onervarenheid met de Engelse taal. De tekst was bedoeld als instructie voor de jonge Krishnamurti alsook voor allen die het Pad willen betreden. Het boek is opgedragen 'Aan allen die aankloppen'. Voor degenen die niet aankloppen, degenen die nog niet de roep gehoord hebben om te ontwaken, zullen deze woorden misschien gewoon maar woorden blijven.

Als iemand eenmaal Gods plan gezien heeft en het echt kent, kan hij niet anders dan ervoor werken en zich er één mee maken, omdat het zo glorieus is en zo mooi.

Ik denk dat we veilig kunnen stellen dat in de aangehaalde passage vrijwel alle woorden open staan voor discussie, zonder dat ze noodzakelijkerwijs afbreuk doen aan de wezenlijke betekenis. Tegenwoordig zijn de woorden 'God', 'evolutie' en 'plan' misschien controversieel en we zouden hetzelfde punt misschien enigszins anders formuleren. Wanneer wij het woord 'evolutie' horen, neigen we ertoe te denken volgens de principes van Darwin – aan vormen die zich ontwikkelen in de loop der tijd, door een proces van selectie en aanpassing als respons op het milieu. Volgens het theosofische model gaat het evolutieproces van binnen naar buiten. Vormen ontstaan en worden gemodificeerd in antwoord op de dictaten van het innerlijk leven: bewustzijn verandert of ontplooit enigszins en nieuwe vormen ontstaan om die nieuwe of veranderde vermogens tot uitdrukking te brengen. De vormen bestaan om de vermogens van het bewustzijn te demonstrenen of te belichamen. Vormen zijn de materiële kant van het bewustzijn en alles gebeurt het eerst aan de kant van het bewustzijn. Als een theosoof het heeft over evolutie, is het dit proces van het ontplooiën van de krachten van bewustzijn waarnaar waarschijnlijk verwezen wordt.

Dan is er het woord 'plan': Gods plan voor de mensen. Ik zou het woord 'plan'

hier niet al te letterlijk nemen. We zouden dit net zo goed kunnen zien als een proces: zo zouden wij Gods plan tegenwoordig kunnen zien als het Kosmische Proces. Als hij in de ééentwintigste eeuw zou hebben geschreven, zou de jonge Krishnamurti misschien verteld zijn dat het leven een proces van voortdurende ontplooiing is waarin de oneindige krachten van bewustzijn manifest gemaakt worden in de loop der tijd. Zeggen dat God een plan heeft en dat het plan evolutie is, is een beetje antropomorf, maar het betekent hetzelfde. Tenminste in de context van de theosofische geschriften.

In bovenstaande aanhaling werd ook gezegd dat als iemand eenmaal Gods plan gezien heeft en het echt kent, hij niet anders kan dan ervoor werken en zich er één mee maken, omdat het zo glorieus is en zo mooi. Als iemand deze kennis verwerft van Gods plan – het kosmische proces of het inherente doel van het leven – dan is het werk van religie vrijwel voltooid. Als je eenmaal inziet dat zoiets bestaat, verandert je leven, van een zuiver hedonistische oefening naar een doelgerichte. De enige taak die er overblijft voor religie is het wijzen op de veiligste en meest directe weg naar het doel en het geven van een paar reis-tips. Deze gaan onveranderlijk over het voorbereiden van het individu op de zware taak die voor hem ligt van zelfzuivering, studie en dienstbetoon. Maar het belangrijke is het ontwaken voor het levensdoel, omdat als er eenmaal een glimp is opgevangen van dat doel, men niet anders kan dan eraan mee te werken op iedere mogelijke manier.

In termen van de mens is het volgende stadium van evolutie of van vermogens die ontplooid dienen te worden misschien dat wat betrekking heeft op het vermogen tot inzicht of rechtstreekse waarneming. Wij zijn ongeveer zover gekomen als denken en kennis ons kunnen brengen; het is nu tijd om los te laten en het volgende stadium tot bloei te laten komen. Terwijl wij de vermogens hebben tot zien, horen, voelen, aanraken enzovoort, lijkt het alsof deze nog niet volledig ontwaakt zijn in ons,

tenminste in de innerlijke zin van het woord. Wij functioneren alsof wij verdoofd zijn, vooral waar het onze mentale en emotionele vermogens aangaat. Anders zouden wij misschien zijn als de Boeddha en wanneer wij lijden zagen of ervoeren, zouden wij dit niet onmiddellijk vergeten. Volgens de legende van De Drie Ramspoeden besloot de Boeddha, toen hij voor het eerst lijden zag, alles te doen wat in zijn vermogen lag om de oorzaak en het beëindigen hiervan te vinden. Het leek hem dat enige andere vorm van actie dwaasheid zou zijn. Door goed karma, dat wil zeggen voorafgaande oefening, werd de Boeddha geboren met zijn ogen tenminste ver genoeg open om te zien dat zijn ogen niet voldoende geopend waren om het hoofd te bieden aan de problemen en het lijden van deze wereld. Als voldoende mensen tot dit zelfde nederige besef zouden komen, zouden wij misschien merken dat de ingewikkelde problemen van deze wereld zich in één nacht zouden oplossen alsof ze een droom waren geweest.

De meesten van ons is geleerd te geloven dat kennis de ultieme oplossing inhoudt,

dat wij een oplossing voor elk dilemma kunnen bedenken. Maar de Aloude Wijsheidslering is dat ware intelligentie te vinden is in de stilte van het denkvermogen, de stilte tussen twee gedachten. In die ruimte komen wij in contact met het bewustzijn zelf, de intelligentie van het universum. In laatste instantie komen wij misschien wel tot de verbazende conclusie dat religie zelf het vermogen heeft om alle problemen op te lossen, vooral de ingewikkelde problemen die gecreëerd en vergroot zijn door de activiteit van gedachten die niet goed begrepen zijn. Het begrijpen van religie op deze manier zou ons misschien kunnen inspireren om de volgende stap te zetten in de menselijke evolutie.

Noot

Aangehaald in 'The Dehumanized World', *The Truth about the Truth: De-confusing and Reconstructing the Postmodern World*, W.T. Anderson (Ed.), Tarcher/Putnam, NY:pp.36-9.

Uit: *The Theosophist*, juni 2002

Vertaling: A.M.I.

Religie richt zich op die symbolen,
uitspraken en sociale omgangsvormen
die uitdrukking geven aan
een onzichtbare omgeving
die mensen rondom zich veronderstellen
en een onzichtbare ware aard
die ze in zichzelf vermoeden ...

Robert Ellwood
Uit: Anna Lemkov,
Het heelheid principe

D i a l o o g

Het Hoger Zelf

Al jarenlang tob ik over een theosofisch begrip dat verkeerd benoemd wordt, namelijk "Het Hoger Zelf". Het heeft te maken met onze hele levensbeschouwing, het gaat veel dieper dan een woordgebruik. Want ... zelf blijft zelf, hoe je het ook wendt of keert. Het hoger Zelf werpt je terug op de persoonlijkheid. "Nee," zeggen doorgewinterde theosofen, "dat is het allerhoogste in je." Zelfs is de term "mijn hoger Zelf" ingeburgerd. Het hoogste in je. Wie is die "je" dan? Is dat het Atma of de Monade? Zit die in "je"?

Ik ben toch bang dat we van de verkeerde kant kijken, vanuit de persoonlijkheid. Als we nu eens echt theosofisch proberen te denken, gaan we uit van Atma, van de Monade, die één is. Zie *De Geheime Leer* deel I blz. [177]: "Evenals de geestelijke Monade één, universeel, grenzeloos en onverdeeld is, hoewel haar stralen dat vormen wat wij, in onze onwetendheid "de individuele monaden" noemen..." Maar kennelijk, volgens velen bestaat het uit mijn Monade, jouw Monade... (Ik heb gelezen dat je tegenwoordig een stuk grond kunt kopen op de maan [Volkskrant 27-02-2003 "Oplichter verkocht óók stukjes maan"]).

Zoals de hele schepping evolueert, zal ook de Monade verder ontwikkelen, door het aantrekken van voertuigen om ervaring op te doen en daardoor te groeien. Deze voertuigen worden ontwikkeld tot op het stoffelijk gebied en komen via het mineralen-, planten- en dierenrijk tot de mensheid.

Wat is het kenmerk van het mens-zijn? Een nieuw bewustzijn, een zelfbewustzijn. Aha, daar komt het "zelf" tevoorschijn. De geest is door de diepste stoffelijke toestanden gegaan, en zal nu beginnen om grip op zijn verschillende lichamen te krijgen, teneinde deze lichamen op de diverse gebieden te maken tot geschikte werktuigen voor de geest om er door en mee te kunnen werken. Ergens weten we dat we van hoge kom-af zijn, maar dat dát allemaal van "mij" is, van mijzelf? Oh ja???

Wordt er niet verondersteld dat theosofen zich bewust zijn, dat zij wéten een deel te zijn van het Allerhoogste en alleen de lichamen op de verschillende gebieden de mogelijkheid verschaffen tot evolutie? Juist. Als we dit idee vasthouden, kunnen we lachen om "mijn hoger Zelf". Dan gaan we meer leven vanuit de geestelijke wereld in deze stoffelijkheid en dat is een proces van lange ervaring over eindelijk vele levens. Natuurlijk zijn we vaak zó "involved" in deze wereld met zijn vele connecties, met voetangels en klemmen, met het verlies van geliefden, met vreselijke ziektes en ervaringen, waardoor het moeilijk is, je – als persoonlijkheid – steeds te realiseren dat onze bron het geestelijke leven is.

A.E. Powell heeft het over "the immortal principle in man". In "The School of the Wisdom" (19-23 juni 2002) sprak onze Presidente Radha Burnier o.a. over: "Atman, the real man" en "self" voor het zelf van de persoonlijkheid. "An illusory desire to find happiness in the self". Al een paar jaar eerder sprak ik

met Radha over dit onderwerp. Ze zei toen dat "Atma" vanuit het Sanskriet vertaald werd met "Self". Maar dat dit een verkeerd beeld geeft van het begrip. Ze pleit er dan ook voor dat we het hoger aspect van de mens aanduiden met "Atma". "Atma" is truth, seeks the real meaning of ultimate Reality.

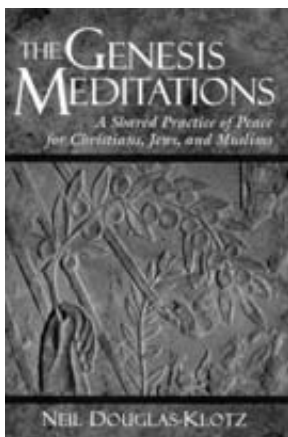
Ook Prof. Van der Stok, die grote helderziende begaafdheid had en veel lezingen gaf in de jaren 1945-1958, was deze mening toegedaan, hij deed zijn best dit gedachtegoed te zuiveren.

Mijn overleden echtgenoot Hans Haas zei: "Hoger Zelf bestaat niet, want zodra er zelf of Zelf bijkomt, is het niet hoog meer."

Sri Ram dacht er zó over: "Wanneer we onszelf volledig vergeten zijn en wanneer er geen "ik" of "mij" is, moet datgene dat handelt in ons, boven de grenzen van onszelf zijn en dat is een ander soort van handeling, vanuit een andere toestand van zijn. We kunnen de woorden "geestelijk Zelf" gebruiken, maar die woorden kunnen verkeerd begrepen worden. Wanneer we het woord "zelf" gebruiken, denken we aan ons zelf, zoals we zijn: de identiteit, de persoonlijkheid, die zijn speciale ideeën heeft, zijn bezittingen, zijn smaak en wensen. Het is dit "ik" dat geestelijk moet worden. Maar misschien houdt dit "ik" op te bestaan, verdwijnt het volledig en een andere aard komt in openbaring." (Uit niet-uitgegeven materiaal.)

(Wordt vervolgd
op pagina 183)

De in deze rubriek gerecenseerde boeken zijn voor uitleen beschikbaar in de Theosofische Bibliotheek te Amsterdam.

The Genesis Meditations.

Neil Douglas-Klotz, Quest Books, Theosophical Publishing House, Wheaton, 2003, 277 p, ISBN 0-8356-0824-7, prijs €25,50

Vanuit de vruchtbare bodem van het Jodendom, Christendom en de Islam probeert Douglas-Klotz de 'meditatie over de oorsprong' weer nieuw leven in te blazen. Deze oude vorm van gebed/meditatie richt zich op de geweldige kracht van de schepping, die door hem niet gezien wordt als iets dat ooit in het verleden gebeurde, maar als iets dat zich nog ieder moment ontvouwt in het universum en in onze persoonlijke ervaring.

Douglas-Klotz schrijft in zijn voorwoord: 'Meditatie over de oorsprong ligt ten grondslag aan de eerbied die christenen iedere midwinter hebben voor de hergeboorte van het Christuskind.

Deze meditatie voedt ook de diep gevoelde hoop van de Joden wanneer zij het Nieuw Jaar van Rosh Hasana vieren. En zij is de oorsprong van de devotie van de moslims gedurende de vasten van de Ramadan. Het zijn vieringen van hoop, niet van angst, van liefde, niet van haat. Door het scheppingsverhaal als ons eigen persoonlijke verhaal te ervaren, krijgen we de mogelijkheid om ons zelf te vernieuwen, zoals ook onze voorouders deden en een diepere verbinding te maken met het goddelijke in ons leven van elke dag.'

Bovendien kan deze meditatie over de schepping onze christelijke, Joodse en islamitische gemeenschappen verenigen in deze wereld van nu vol problemen en moeilijkheden.

Douglas-Klotz heeft zijn boek verdeeld in twee delen:

Het eerste deel onderzoekt de meditatie van Jezus en de vroege Joodse mystici. We lezen over de diverse scheppingsverhalen vanuit Joodse, christelijke en gnostische bronnen. Wij zien dan hoe de scheppingsverhalen beleefd worden en hoe zij doorgegeven werden in de Joodse Kabbalah, het islamitisch Soefisme en door christelijke mystici zoals Pelagius en Meister Eckhart.

Belangrijk is ook te zien hoe de scheppingsverhalen een (soms negatieve) invloed hadden in de westerse cultuur, o.a. op de man/vrouw verhoudingen en de relatie tot de natuur.

Het tweede deel van het boek wil nadrukkelijk bronnen naar voren halen die het mogelijk maken ook in deze tijd de levende meditatie van de schepping te maken tot een psychologische

en spirituele ervaring. De heilige verhalen worden opnieuw verteld van uit de drie grote godsdiensten, aangevuld met meditatie, gebeden 'met het lichaam', chanten, ademen en bewust zijn van het lichaam. Dit alles om de lezer de schepping weer te laten beleven als een praktijk die iedere dag tot een levenservaring kan maken.

Het bijzondere van dit boek is dat de schrijver in staat is zo met de tijd om te gaan, dat we 'het begin' nog steeds als een begin kunnen ervaren. Het leven kent een begin dat al maar doorgaat. Douglas-Klotz laat ook zien dat het mensbeeld anders was in de oude culturen dan nu. Het hebreuws b.v. verdeelt de mens niet in lichaam, geest, emoties, etc. Een mens heeft eigenlijk geen lichaam, maar is 'beveleed' om het goddelijk beeld tot uitdrukking te brengen.

De semitische verhalen waren en zijn ook nu nog om beleefd te worden. Helaas zijn deze verhalen vertaald en omgezet in een Grieks/Romeins filosofisch raamwerk (een totaal andere visie – die de natuur, zowel van de mens als van het goddelijke scheidde). Deze nieuwe visie werd gezien als goddelijke Waarheid, die echter gebruik maakte van een verhaal uit een totaal andere cultuur, ecosysteem, spiritualiteit en wereldvisie. De schrijver denkt dan ook dat, als wij de heilige kosmologie weer willen ontdekken, wij geen nadruk meer moeten leggen op het verschil tussen het heilige en het wereldse. Eigenlijk moeten we juist het omgekeerde doen: al het gewone met onze diepste liefde en toewijding beschouwen.

Het tweede deel van het boek laat zien hoe dat kan:

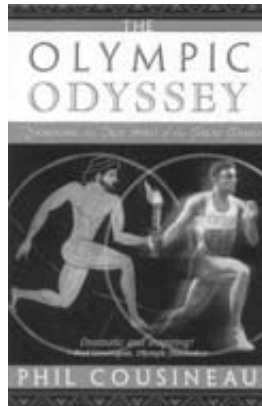
- een scheppingsverhaal uit het Midden-Oosten wordt in hedendaagse taal verteld, zoals dat door een verhalenverteller gebeurt.
- een korte meditatie over verschillende punten van dit verhaal.
- een korte interpretatie hiervan vanuit de oude talen.
- meditatie – gebed – ademhalingen en lichaamsbewustzijn.
- verschillende stemmen uit de oude heilige literatuur, die variaties op het thema van het scheppingsverhaal bieden.

Op deze manier worden de voor westerse toehoorders of lezers objectieve verhalen mythen vol symbolische wijsheid, die beleefd kunnen worden als in het begin, nu en altijd.

Over de schrijver:

Dr. Neil Douglas-Klotz is een internationaal bekend geleerde op het gebied van godsdienststudies en psychologie. Hij doceert op het ogenblik in Schotland en geeft tevens lezingen overal in de wereld. Hij is stichter van het Internationale Netwerk voor dansen van Universele Vrede en leraar van de Sufi Ruhaniat International. Vanuit deze beweging leidt hij vredesreizen naar Rusland, Oost Europa en het Midden Oosten.

Elly Kooijman

De gelegenheid om uit te blinken. Een boekbespreking door David Bland van: **The Olympic Odyssey: Rekindling the True Spirit of the Great Games** door Phil Cousineau (Wheaton, IL: Quest Books, 2003, ISBN 0-8356-0833-6).

Phil Cousineau heeft 17 boeken geschreven en is een bekroonde documentaire filmmaker die wereldwijd lezingen geeft over mythologie en creativiteit.

Toen ik een heel jonge jongen was, kreeg ik een van de belangrijkste levenslessen van mijn vader in de volgende aansporing: 'zoon, als iets de moeite van het doen waard is, is het de moeite waard het goed te doen'.

Mijn vroege beeld van die sterke vader en zijn raad bij het proces van manwording kwam met veel geraas bij me terug toen ik het nieuwe boek van Phil Cousineau, *The Olympic Odyssey: Rekindling the True Spirit of the Great Games* las, nee, terwijl ik er helemaal in opging. Nadat hij een kort overzicht gegeven heeft van de aloude Griekse spelen, doet Phil ons, in de verhalen over de atleten, hun begeleiders

en diegenen die hen inspireren, terugdenken aan de ware betekenis van onze worsteling om het beste te zijn wat we kunnen in het leven. Deze betekenis staat op elke pagina, zowel verwoord door de filosofen-begeleiders van de oudheid als door moderne trainers zoals John Wooden, een van de beroemdste basketbalcoaches ooit, die (citaat) zegt: 'Succes is een innerlijke vrede die alleen bereikt wordt door de tevredenheid van het weten dat je het beste gedaan hebt wat je kon.' Phil herinnert ons er ook aan dat, in de kern en vanaf het begin van hun drieduizendjarige geschiedenis, de Olympische Spelen een krachtige erfenis vormen van het streven naar doelen die diep in de Theosofische Vereniging doorklinken: namelijk het gevoel van broederschap dat verder gaat dan onderlinge verschillen en het verlangen uit te blinken, ter wille van een ideaal dat verder reikt dan het persoonlijk zelf.

Op dit cruciale moment staat de Theosophical Society van Amerika op het punt een betekenisvolle kracht te worden om de mythen beschikbaar te stellen die kunnen transformeren door deze mythen kunnen mensen dit buitengewoon belangrijke principe van broederschap begrijpen en toepassen. Met onze bibliotheekvoorzieningen, onze ongelooflijke rijkdom aan audio- en videomateriaal en onze uitgeverij die gericht is op het toegankelijk maken van zowel de klassieke als de contemporaine geschriften, bezitten wij een schat aan informatie waar men alleen maar naar hoeft te vragen. Door het grensverleggende

Boek & periodiek

werk van Richard Ellwood zijn wij begonnen aan een nog grotere onderneming: ons 'E-learning Capacity' (vermogen tot E-leren). Dit nieuwe TSA E-Learning System geeft ons de mogelijkheid wereldwijd interactieve studiecursussen aan te bieden die tekstueel materiaal aanbieden alsook video- en audioclips van lezingen en programma's die tot voor kort slechts voor enkelen beschikbaar waren.

Het is nu ook wel de tijd om uit te blinken! Maar een gedeelte van dat uitblinken is toegang te verkrijgen tot de mythen die onze bedoelingen kunnen helpen vormen en ons kunnen inspireren om dat stapje extra te zetten, om datgene te geven waarvan wij gedacht hadden dat het onze vermogens te boven ging. *The Olympic Odyssey* verschaft ons dat, doordat het boek de idealistische grondbeginselen van de Grote Spelen centraal stelt. Laat ik een paar van de vele verhalen uit het boek met u delen als voorbeeld van de schatten die erin vervat zijn.

Terwijl Hitler in 1936 zijn filosofie van de Arische superioriteit verspreidde, ervoer een Afrikaans-Amerikaanse ver-springer, Jesse Owens, rechtstreeks de ware betekenis van broederschap. Onder Hitlers onheilspellende blik faalde Owens, een wereldrecordhouder, in zijn eerste twee pogingen. Hij had nog maar één kans. Terwijl hij aarzelde en zijn zelfbeheersing probeerde te herwinnen, stapte zijn Duitse rivaal Luz Long op hem af om hem met een eenvoudige suggestie aan te moedigen.

Owens volgde zijn raad op en slaagde gemakkelijk in zijn volgende sprong. Bovendien won hij voorts het ver-springen vlak voor zijn nieuwe Duitse vriend die het gewaagd had de Fuhrer te beledigen. Na afloop, terwijl de massa 'Jazze! Jazze!' (Jesse! Jesse!) scandeerde, hief Owens de arm van Long in triomf omhoog, in plaats van zijn eigen. De twee bleven levenslang bevriend.

Op dezelfde wijze beschrijft een gebeurtenis op de Spelen van Barcelona in 1992 volledig het diepe gevoel van verbondenheid dat wij moeten cultiveren als we die kostbare parel willen vinden: onderling begrip. In het laatste stuk van de 400 meterloop hoorde Derek Redmond wat elke loper vreest – het vreselijke scheuren van zijn achillespees. Met veel pijn moest hij de andere lopers laten voorgaan. Vastbesloten de wedstrijd uit te lopen, probeerde hij weer op te staan toen zijn vader plotseling uit het niets naar voren sprong en riep dat hij op de medische ploeg moest wachten. Vastberaden verklaarde Derek, 'ik moet het uitlopen' waarop zijn vader zei, 'als jij deze wedstrijd gaat uitlopen, dan doen we dat samen!' Langzaam, terwijl de zoon zwaar op zijn vaders schouder leunde, deden ze dat. Dit soort vastberadenheid en teamwerk is de grondslag van uitblinken.

Tenslotte, naarmate wij ons voorbereiden op de wedstrijd waarvan het ons persoonlijk voorrecht is die te lopen, spreekt het verhaal over Billy Mills boekdelen. Billy, die 'gemengd bloed' had en een wees

was, had een stiefvader die hem met behulp van schilderijen van zijn voorouders en knipsels over Olympische kampioenen de mythen leerde die de jongen er mede toe brachten één van de beroemdste wedstrijden in de geschiedenis van de Olympische Spelen te lopen (op geleende schoenen). In de laatste bocht werd Billy omzwermd door de voorste lopers. Indachtig de verplichtingen die hij was aangegaan met de stiefvader die hem geholpen had bij het definiëren van zijn belevingswereld, en met nog maar ongeveer vijftien meter te gaan, vloog hij de favorieten voorbij en won. Na de wedstrijd vroeg een verbijsterde wedstrijdcommissaris aan Billy, die nog steeds zijn geleende schoenen aan had, 'Wie ben jij eigenlijk?'

Phil Cousineau vertelt dat Joseph Campbell hem eens gezegd had dat 'het wonder van mythen de manier is waarop wij onszelf daar vaak in herkennen, hoe ze ons een afspiegeling laten zien van ons eigen innerlijk leven.' Ongeacht uw eigen doelstellingen in het heilige Spel des Levens, hoop ik dat u de mythen in *The Olympic Odyssey* ziet als een manier om uw eigen antwoord op 'Wie ben jij eigenlijk?' te bevestigen.

Ik hoop ook dat de voortdurende pogingen van de Theosophical Society om een gevoel van eenheid en universele broederschap te bevorderen, een fakkel van begrip zullen zijn die u onderweg aan elkaar kunt doorgeven.

Het dagboek van Etty Hillesum

Op zaterdag 30 en zondag 31 oktober 2004 organiseert de T.V.N. een week-end over Etty Hillesum. Waarom over haar?

Een jaar geleden, tijdens de herdenking van 100 jaar Europese theosofische samenwerking werden drie theosofen (uit Portugal, Frankrijk en Nederland) aan elkaar voorgesteld door een ouder Nederlands lid, omdat zij wist dat wij alle drie met Etty Hillesum bezig waren. Waarom? Was Etty een theosofe? Neen. Vertelde zij in haar dagboek over theosofische leringen? Neen. Maar de manier waarop Etty in haar dagboek tijdens de tweede wereldoorlog schreef en hoe zij vol onderscheidingsvermogen haar eigen denken en handelen onder de loep nam en daardoor geleidelijk aan veranderde van een egocentrische vrouw in een warm voelend en altruïstisch mens, is iets waar als theosofen ook onze opdracht ligt.

Etty's dagboek en brieven worden (in heel veel landen) zo graag gelezen, omdat iedereen kan zien, dat het mogelijk is mee te helpen aan (een stukje) betere wereld.

Het weekend begint met de opening door de voorzitter van de T.V.N. Wies Kuiper. Daarna is

de eerste lezing met dia's 'Een pleister op vele wonden' door Michel Chapotin over Etty als reisgenoot. De lezing wordt vertaald in het Nederlands, verder zijn alle vragen en gespreksgroepen in het Nederlands. Na de lunch vervolgt Michel zijn lezing. Na de thee 'Liefde voor God en mensen' door Elly Kooijman – hoe luistert Etty naar haar innerlijke stem? – gevolgd door vragen en gesprek. Zaterdagavond is er een ontmoetingsavond met o.a. zang en gitaarspel uit Portugal. Zondag 31 oktober 'Alchemie van het dagelijks leven' door Isabel Nobre Santos – er wordt een vergelijking gemaakt met wat theosofie leert over innerlijke transformatie, gevolgd door vragen en gesprek. Na de lunch 'Het werk van Etty Hillesum in de praktijk', lezing met film door Rita Vos (voorzitter van het Etty Hillesum Centrum te Deventer). Wij horen en zien dan wat het E.H.C. doet met jonge mensen, gevolgd door vragen en gesprek.

Het wordt dus een boeiend en veelzijdig week-end met maar één thema: Etty Hillesum, die ons onmiddellijk wijst op waar zij mee bezig is: bewustwording en daar naar handelen.

Tot ziens op 30 en 31 oktober!

Elly Kooijman

Agenda

september

18 Studiegroep De Geheime Leer (nieuwe start)

oktober

23 Studiegroep Mahatma Brieven (start)

30 en 31 najaarsweekend: "Het dagboek van Etty Hillesum". Sprekers: Michel Chapotin, Isabel Nobre Santos, Elly Kooijman-Beuzenberg en m.m.v. Het Etty Hillesum Centrum te Deventer.

november

27 studiegroep De Geheime Leer

december

11 studiegroep Mahatma Brieven

januari 2005

22 studiegroep De Geheime Leer

februari 2005

12 studiegroep Mahatma Brieven

maart 2005

12 studiegroep De Geheime Leer

april 2005

9 Studiegroep Mahatma Brieven

mei 2005

21 Studiegroep De Geheime Leer

Voor nadere inlichtingen over genoemde activiteiten kunt u contact opnemen met de T.V.N.: 020-6765672.

Agenda buitenland:

juli 2004

31 juli-7 augustus Engelse Zomerschool, Loughborough University. Thema: 'Theosophy, The Hidden Wisdom'.

22-28 Duitse Zomerschool in Lippenstadt, 'Theosophical Perception, Today and Tomorrow' met medewerking van Mary Anderson en Diana Dunningham-Chapotin.

augustus

31 juli-7 augustus Engelse Zomerschool (zie juli)

12-16 Zweedse zomerschool Leksland, To Dare

22-29 Spaanse zomerschool in San Feliu de Quixols, 'The Laws of Higher Life'

september 2004

4 t/m 8 Europees Congres. Thema: "Ethics - Bridging Freedom and Responsibility". Plaats: The Biological Park at Nova de Gaia, Porto - Portugal.

21-28 programma in Moskou

oktober 2004

9 t/m 16 The European School of Theosophy in Dublin. Thema: The Unfolding Universe.

november 2004

5 t/m 7 Conferentie van de Indo-Pacific Federation in Singapore met eregaste Radha Burnier. Haar lezing draagt als titel "Life is Relationship".

15 nov.-10 dec. School of the Wisdom Adyar. Sprekers: Joy Mills over "The Laws of the Higher Life and Our Supreme Duty" en dr. Satish Inamdar over "Understanding Life-Death".

januari 2005

1 en 2 te Adyar: speciale conferentie van de Theosophical Order of Service na de jaarlijkse Internationale Conventie van de TS.

Voor nadere inlichtingen over genoemde activiteiten en voor aanmelding kunt u contact opnemen met de T.V.N.: 020-6765672.

D i a l o o g

(Vervolg van pagina 178)

Een uitspraak van Krishna-murti: "Where the 'I' is not, there is 'the Other'" (meaning the Highest), the Ground of all things; where the "I" is not, there is real love." (*The Theosophist*, maart 2004)

Wanneer we dit steeds in gedachten houden, er ook in meditatie mee bezig zijn, gaat het meer leven, wordt het meer en meer realiteit. Dan ontstaat er ook een sterker wij-gevoel met de natuur, met de grootsheid en de schoonheid van de Schep-ping, en met de werkelijkheid van Broederschap.

Hettie Haas

Vrijheid van denken

De Theosophical Society heeft zich wijd en zijd over de wereld verspreid en leden van alle religies zijn en worden er lid van zonder dat ze de specifieke dogma's, leringen en geloofsovertuigingen van hun eigen geloof opgeven. Daarom is het wenselijk het feit te benadrukken dat er geen enkele lering, geen enkele mening is, door wie ook onderwezen of gekoesterd, die in enig opzicht voor enig lid van de Vereniging bindend is, dat er geen lering, mening is die niet vrijelijk door enig lid mag worden aangenomen of verworpen. Instemming met haar drie doeleinden is de enige voorwaarde voor lidmaatschap.

Geen leraar of schrijver, van H.P. Blavatsky tot nu toe, heeft enige autoriteit om zijn leringen of opvattingen op te leggen aan leden. Elk lid heeft evenveel recht om zich te verbinden aan elke school van denken welke hij/zij wenst te kiezen, maar hij/zij heeft geen recht om die keuze aan een ander op te dringen.

Noch een kandidaat voor enig werk, noch enige stemgerechtigde kan onverkiesbaar gemaakt worden of het stemrecht verliezen wegens enige opvatting die hij/zij heeft of wegens het lid zijn van een school van denken waartoe hij/zij zou behoren. Meningeën of opvattingen geven geen recht op voorrechten en kunnen evenmin aanleiding zijn om strafmaatregelen te nemen.

De leden van de 'General Council' vragen elk lid van de Theosophical Society ernstig om deze fundamentele principes van de Theosophical Society te verdedigen, te handhaven en er naar te handelen, en ook onbevreesd zijn eigen recht te doen gelden op vrijheid van denken en van meningsuiting, binnen de grenzen van hoffelijkheid en rekening houdend met anderen.

Uitgeverij der Theosofische Vereniging in Nederland

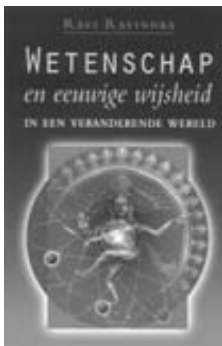
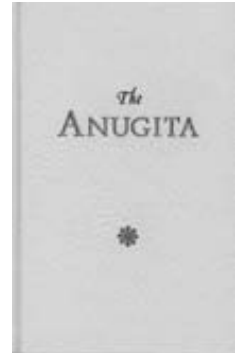
Tolstraat 154, 1074 VM Amsterdam
Tel. (020) 676 56 72, fax (020) 675 76 57
e-mail: books@theosofie.nl, website: <http://www.theosofie.nl>

De Anugita

- een vervolg op de Bhagavad Gita*
K.T. Telang
182 blz., gebonden, 2004
ISBN: 90 202 1963 4 € 19,50

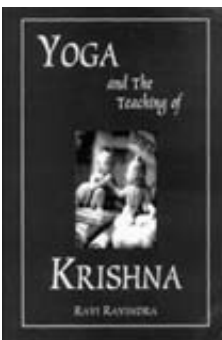
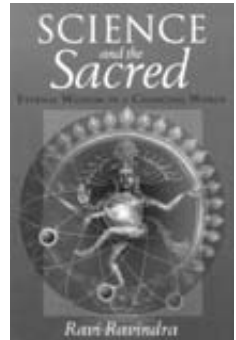
Nederlandse vertaling van:
The Anugita - A Natural Adjunct
to the Bhagavad-Gita*
K.T. Telang (tr.)
178 pages, hard cover, 1981
ISBN: 0 913510 40 8 € 15,88

Wetenschap en eeuwige wijs- heid in een veranderende wereld*

Ravi Ravindra
175 blz., paperback, 2004
ISBN: 90 202 8331 6 € 17,95

Nederlandse vertaling van:
Science and the Sacred
- Eternal Wisdom in a Changing World
Ravi Ravindra
190 pages, paperback, 2002
ISBN: 0 8356 0820 4 € 23,00

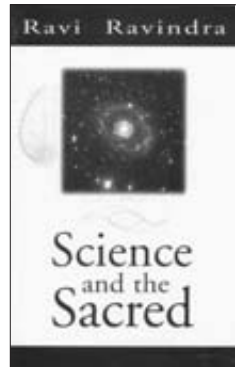
Revised and abridged edition of:

Science and the Sacred

Ravi Ravindra
374 pages, hard cover, 2000
ISBN: 81 7059 380 8 € 11,60

Yoga and the Teaching of Krishna

-Essays on the Indian Spiritual Traditions
Ravi Ravindra
400 pages, hard cover, 1998
ISBN: 81 7059 316 6 € 13,60

(* deze titels leveren wij alleen rechtstreeks aan particulieren)

Deze uitgaven zijn verkrijgbaar via de erkende boekhandel of rechtstreeks bij onze uitgeverij, tenzij anders vermeld. Graag eerst opbellen voordat u langs komt, in verband met een verbouwing. Prijswijzigingen voorbehouden. Fondslijst op aanvraag.